

Vlaams
Parlement

vergadering **C85**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 10 januari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resolutie betreffende de bescherming van de Noordzee tegen de verontreiniging door marien zwerfvuil en de opmaak van een nationaal actieplan ter zake – 662 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over minnelijke schikkingen rond abnormaal waterverbruik – 453 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over instandhoudingsdoelstellingen en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) – 611 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe regeling inzake de instandhoudingsdoelstellingen voor de oranje bedrijven – 614 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van de oranje veehouderijbedrijven in Vlaanderen in het licht van het nieuwe significantiekader – 618 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en het flankerend beleid – 646 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe regeling inzake instandhoudingsdoelstellingen en Programmatische Aanpak Stikstof (IHD/PAS) – 687 (2016-2017)	10
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van pesticiden door gemeenten – 612 (2016-2017)	24
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over asfaltcentrales en de verwerking van gerecycleerd asfalt – 679 (2016-2017)	27
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de recente fijnstofpiek en luchtkwaliteit – 680 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over lozingen van vervuilende stoffen in de lucht – 737 (2016-2017)	31
VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ondersteunen van de aanplant van bacterievuurresistente meidoornhagen – 696 (2016-2017)	38

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de monitoring met betrekking tot de vergroening van de Vlaamse economie – 742 (2016-2017)	39
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over ruimte voor alternatieve energieproductie – 746 (2016-2017)	44
VRAAG OM UITLEG van Annick De Ridder aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de wettigheid van het principe van proactieve natuurontwikkeling in het kader van de plannen voor de havenuitbreiding op Linkeroever – 745 (2016-2017)	46

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resolutie betreffende de bescherming van de Noordzee tegen de verontreiniging door marien zwerfvuil en de opmaak van een nationaal actieplan ter zake – 662 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Collega's, van harte welkom op de eerste commissievergadering van het nieuwe jaar. Ik wens iedereen een gelukkig nieuwjaar en een goede gezondheid toe, en ik hoop dat we een aangenaam en boeiend jaar tegemoet gaan met onze commissie.

De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Minister, mijn vraag om uitleg is een opvolgingsvraag in het kader van het actieplan marien zwerfvuil. Staatssecretaris van de Noordzee Philippe De Backer kondigde op 30 november aan dat hij de strijd tegen afval op zee in 2017 als een prioriteit beschouwt, en dat hij een nationaal actieplan zal opmaken in samenwerking met alle actoren.

In de Senaat zijn er zaken aan het bewegen om daar aandacht aan te besteden. Voor het zomerreces werd op mijn initiatief, en samen met collega's van de verschillende partijen, een voorstel van resolutie ingediend en goedgekeurd waarmee we onder meer het zwerfvuil in zee en op het strand willen aanpakken.

In de vorm van een resolutie vragen we de Vlaamse Regering om een actieplan uit te werken om de plasticvervuiling tegen te gaan met concrete doelstellingen op korte, middellange en lange termijn, een algemeen sensibiliserend beleid te voeren rond de impact van microplastics en plastics op het leefmilieu, te onderzoeken hoe microplastics in rioolwaterzuiveringsinstallaties beter uit het water kunnen worden gefilterd, samen met de scheepvaartsector initiatieven te nemen om vervuiling door scheepsafval terug te dringen, in te zetten op partnerschappen met alle betrokkenen om de problematiek van zwerfvuil aan te pakken, acties met betrekking tot het opruimen van strandafval te ondersteunen, in te zetten op kennisverwerving inzake de risico's van microplastics op het leefmilieu en de gezondheid van mens en dier, en ten slotte maar niet het minst om in te zetten op milieueducatie in het onderwijs, met aandacht voor de problematiek van afval en plastics op de stranden, in de waterlopen en in de Noordzee.

Minister, werkt u samen met de staatssecretaris aan dit nationaal actieplan? Hebt u overlegd? Indien ja, wordt de resolutie betreffende de bescherming van de Noordzee tegen de verontreiniging door marien zwerfvuil ook meegenomen in gesprekken? Welke maatregelen zult u zelf nemen om de Vlaamse resolutie in concrete acties om te zetten? In de resolutie wordt gevraagd aan de Vlaamse Regering om een actieplan uit te werken om de plasticvervuiling tegen te gaan. Wanneer zult u, in navolging van staatssecretaris De Backer starten met de opmaak van een concreet actieplan? Wanneer zullen we daarvan de resultaten kunnen zien?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Na de resolutie heeft de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) onmiddellijk het initiatief genomen om samen met de federale dienst Marien Milieu van de FOD Leefmilieu te onderzoeken hoe de Vlaamse en federale actieplannen nog beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Een aantal bevoegdheden zijn gekoppeld aan het vermijden van marien zwerfvuil, en dat behoort exclusief tot de federale bevoegdheid. Soms zijn er exclusief gewestelijke bevoegdheden. Sommige bevoegdheden overlappen elkaar en vullen elkaar nauw aan.

Onder impuls van de OVAM is er een nationale werkgroep Marien Zwerfvuil opgericht, waarin samen met vertegenwoordigers van de federale, de Vlaamse, de Waalse en de Brusselse milieuadministraties en ook de provincie West-Vlaanderen, actieplannen worden uitgewerkt en acties ondernomen.

Het doel van die werkgroep is een structurele samenwerking tussen de verschillende overheden om het marien zwerfvuil aan te pakken, een integraal beleidskader ontwikkelen met als doel een systematische manier om alle bronnen van afval in het aquatisch milieu te elimineren, maatregelen en doelstellingen in de verschillende actieplannen maximaal op elkaar afstemmen, de coördinatie en de gezamenlijke uitvoering van acties inzake sensibilisering en campagne, het overzicht bewaren van de vertegenwoordiging van België in de verschillende internationale fora, het overzicht bewaren van de verschillende monitorings- en onderzoeksactiviteiten en elkaar daarover voldoende informeren, en ondersteuning bieden aan het beleidskader voor passende initiatieven.

Dit past telkens in een specifieke bevoegdheid, maar er wordt maximaal op elkaar afgestemd. Iedereen is het erover eens dat, als we de effectiviteit van de beide plannen willen verhogen, het noodzakelijk is dat het samen gebeurt en dat we afstemmen.

Een gemeenschappelijk plan waarin zowel de federale als de Vlaamse maatregelen worden gebundeld, lijkt op dit moment niet zo vanzelfsprekend, maar uiteraard staat dit een maximale afstemming niet in de weg. Het Vlaamse actieplan zou de maatregelen behorend tot het federale niveau in een annex kunnen meenemen, of omgekeerd.

Het is duidelijk dat ook de maatregelen voorgesteld in de resolutie worden meegenomen in de gesprekken.

De voorbije jaren zijn reeds verschillende maatregelen genomen om de impact van afval op het mariene milieu te verminderen, zowel inzake preventie als inzake verzameling van zwerfvuil op het land en drijfvuil in de waterlopen afkomstig van schepen.

Ook internationaal trekt Vlaanderen aan de kar, en dat wordt voortgezet. Daarnaast worden er nieuwe acties geïnitieerd. Daar is uiteraard van belang dat we het Vlaams Integraal Actieplan afwachten. Dit plan zal eerst worden afgestemd met alle stakeholders over de aanpak, de afbakening en de gewenste detailniveaus. Op basis van de gemaakte afspraken worden er concrete doelstellingen geformuleerd op korte termijn, en dan spreken we over 2020, maar ook op middellange termijn tot 2025 en op lange termijn tot 2035. Voor elke maatregel worden passende doelstellingen geformuleerd.

De OVAM is gestart met de opmaak van een Vlaams actieplan marien zwerfvuil en heeft daarvoor een interne projectplanning opgesteld. Het resultaat van dit project is een integraal actieplan marien zwerfvuil met Vlaamse doelstellingen op korte, middellange en lange termijn zoals ik u daarnet heb geschetst. Dit plan zal maximaal worden afgestemd met het federale plan.

Het Vlaamse actieplan richt zich op alle afvalstromen: zwerfvuil op het land, drijfvuil in waterwegen, microplastics in kunststoffen, achtergelaten zwerfvuil op de stranden, afval afkomstig van schepen. Bij de opmaak van dit plan zal er rekening worden gehouden, uiteraard, met de verschillende acties maar ook bevoegdheden op regionaal en federaal niveau en de acties of initiatieven op internationaal niveau zoals de EU en de VN.

De OVAM streeft ernaar om het plan in juni 2017 klaar te hebben.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik ben uiteraard tevreden dat er heel veel beweegt. Dat is niet alleen op Vlaams niveau het geval. Ook de provincie maakt een uitgebreid actieplan op voor de zomer om samen met alle kustgemeenten het een en ander te ondernemen en dit te laten doorstromen naar de lokale actoren.

Het is wel belangrijk dat dit op Vlaams niveau heel transparant blijft: uiteindelijk hebben wij in het parlement de resolutie goedgekeurd. Daar staan heel wat concrete aanbevelingen in om de problematiek aan te pakken. Ik zou het heel opportuun vinden om op korte en middellange termijn het overzicht te krijgen van de stand van zaken betreffende de goedkeerpunten in de resolutie, van de volgende stappen en van de acties die deze legislatuur nog zullen worden uitgevoerd en van de resultaten die we zullen bereiken. Anders lopen we het gevaar dat we door het bos de bomen niet meer zien. Dat moeten we vermijden.

De resolutie moet een kapstok zijn, en een waardemeter. Alle democratische partijen hebben deze goedgekeurd in het parlement. We staan er met zijn allen achter dat we deze lijn moeten volgen en dat we moeten bekijken wat we op Vlaams niveau kunnen en moeten uitvoeren. Uiteraard gaan we samenwerken met de federale overheid, met de lokale actoren, en vooral op Europees niveau. We moeten wel maken dat we de richting behouden. Ik vraag u, minister, om daar rekening mee te houden.

Minister Joke Schauvliege: Ik ben het met u eens, mijnheer Vandenberghe, dat we maximaal moeten afstemmen en de resolutie als kapstok moeten gebruiken. Ik kan me daar volledig in vinden. Uiteraard zullen wij u informeren over de verdere gang van zaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over minnelijke schikkingen rond abnormaal waterverbruik – 453 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Minister, in geval van een afwijkend waterverbruik kan een klant binnen de zes maanden na factuurdatum een verzoek tot minnelijke schikking indienen bij de exploitant. De regels van het desbetreffende reglement worden bekeken en het verzoek wordt behandeld.

De interpretatie voor de toekenning van een minnelijke schikking zou voor elke drinkwatermaatschappij dezelfde moeten zijn, en dat is niet zo. De ombudsman heeft al verscheidene keren gezegd dat niet elke watermaatschappij op eenzelfde manier omgaat met de verzoeken om een minnelijke schikking. Pidpa handelt het meest menselijk. Dat is natuurlijk vervelend voor mensen die geen klant zijn bij Pidpa en met dezelfde problemen kampen.

Dit ligt heel gevoelig. Exuberant waterverbruik is niet zwart-wit. Er zijn regels nodig voor een eensgezinde aanpak. Een menselijke aanpak is zeer belangrijk.

De laatste tijd horen we alsmaar verhalen van mensen die op een andere manier behandeld worden. Het lijkt me de hoogste tijd om deze problematiek terug onder de aandacht te brengen en misschien in overleg te gaan met de watermaatschappijen om te kijken wat de beste aanpak is, en vooral om er zeker van te zijn dat elke Vlaming op dezelfde manier wordt behandeld bij een dergelijk verzoek.

Minister, bent u op de hoogte dat er verschillende manieren van aanpak zijn in de behandeling van minnelijke schikkingen?

Op welke manier gaat u ervoor zorgen dat elke aanvraag, ongeacht bij welke watermaatschappij de klant geabonneerd is, op een gelijkwaardige manier behandeld wordt als hij een minnelijke schikking aanvraagt?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Beenders, ik heb al een paar maal gezegd dat het normaal is dat er verschillen zijn tussen de verschillende drinkwatermaatschappijen.

We hebben een algemeen waterverkoopreglement aangenomen. Daarin staat een minimumbescherming. Deze moet door elke maatschappij worden geïntegreerd in haar intern reglement. Daar kan van worden afgeweken, maar die afwijking moet in het voordeel zijn van de klant. Men kan de minimale bescherming niet afkalven, men kan verder gaan, maar in het voordeel van de klant.

Dat heeft tevens betrekking op de minnelijke schikking. In een aantal concrete gevallen kunnen de voorwaarden worden versoepeld waaraan volgens het algemeen waterverkoopreglement moet worden voldaan. Dit laat de drinkwatermaatschappijen toe in bepaalde individuele gevallen toch een schikking toe te kennen. De drinkwatermaatschappijen kunnen de voorwaarden uiteraard nooit verstrengen. De uniforme minimumbescherming biedt de mogelijkheid hiervan af te wijken.

Het is niet aangewezen de drinkwatermaatschappijen deze mogelijkheid te ontnemen. Het is wel aangewezen dat de drinkwatermaatschappijen informatie uitwisselen over die situaties waarin ze verder gaan dan de minimumverplichting. Op dat vlak kunnen ze van elkaar leren. Die informatie kan beter worden uitgewisseld.

De VMM evalueert momenteel de wijze waarop de minnelijke schikking wordt toegepast en dan met name de wijze waarop de zware financiële impact wordt opgevangen van een onbedoeld abnormaal hoog verbruik. Een aanpassing van de wettelijke minimumvoorwaarden met het oog op een bijkomende bescherming is in dit verband een mogelijkheid. Een afsprakenkader over de wijze waarop de drinkwatermaatschappijen omgaan met de mogelijkheid de regeling ruimer in te vullen, behoort eveneens tot de mogelijkheden om tot een verdere harmonisatie op het terrein te komen. Op dit ogenblik zie ik niet onmiddellijk een reden hiervan af te wijken.

In de loop van dit jaar zullen we tevens de tarieven evalueren. Tot nu toe heb ik het gevoel dat de minimumbescherming volstaat. Een aantal drinkwatermaatschappijen gaan iets verder. We zullen voor een betere uitwisseling zorgen. Indien uit die evaluatie zou blijken dat een bijsturing nodig is, ben ik uiteraard bereid die elementen in overweging te nemen. Er zijn overigens nog elementen die zijn aangevinkt en die deel van de evaluatie uitmaken. Op dit ogenblik wil ik die evaluatie echter laten lopen. Ik wil zien wat de evaluatie oplevert.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Minister, volgens mij heb ik u horen verklaren dat u voor een meer menselijke aanpak openstaat. Indien uit de evaluatie zou blijken dat er grote verschillen zijn, bent u bereid in het reglement de nodige wettelijke aanpassingen door te voeren.

Deze problematiek is zeer specifiek omdat er vaak zeer menselijke gevolgen zijn. Ik heb de afgelopen maanden verhalen gelezen over mensen die bijna 5000 euro moesten bijbetalen. De drinkwatermaatschappijen geven geen duidelijke oorzaken van de problematiek. We kunnen niet ontkennen dat de communicatie niet altijd even duidelijk is. Het enige wat de klant krijgt, is een factuur met daarin heel duidelijk de termijn waarbinnen moet worden betaald. Vaak is dat zeer pijnlijk voor die gezinnen. Ze zien immers dat in andere provincies voor dezelfde problemen wel een minnelijke schikking wordt toegekend. Dat valt moeilijk uit te

leggen, zeker indien de mensen niet kunnen kiezen bij welke drinkwatermaatschappij ze zich aansluiten.

De ombudsman heeft zelf aangegeven dat het menselijker zou moeten gebeuren. Er zijn voorbeelden op het terrein van de manier waarop de menselijke toepassing ingang heeft gevonden. Volgens mij moeten we meer die weg opgaan. We moeten vooral een algemene regel zoeken. Er moet een afsprakenkader tussen alle drinkwatermaatschappijen komen waarin het menselijke primeert en de regels enigszins ondergeschikt worden. Ik hoop dat dit onderwerp tijdens het overleg tussen de drinkwatermaatschappijen op tafel kan komen.

Indien dit niet gebeurt, zullen we nog heel wat mensen in problemen brengen. We weten immers dat heel wat waterleidingen versleten zijn. Er duiken almaar meer lekken op. Het kan niet de bedoeling zijn de klant hiervoor te laten opdraaien. Ik hoop dat de evaluatie van de minnelijke schikkingen er snel komt. We moeten evalueren naar menselijker aanpak in plaats van meer regeltjes.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Voorzitter, soms duiken inderdaad abnormale waterfacturen op. We moeten echter nagaan wie verantwoordelijk is. De drinkwatermaatschappijen maken een duidelijk onderscheid tussen wat voor en na de teller gebeurt.

De binnenhuisinstallatie valt onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar. Indien er in de binnenhuisinstallatie lekken zijn, is de eigenaar verplicht op regelmatige basis zijn tellerstand op anomalieën te controleren. Het is niet verstandig te wachten tot de facturen toekomen. Er zou een zekere sensibilisering van de drinkwatermaatschappijen kunnen komen om de klanten of de eindverbruikers de tellerstand op regelmatige basis te laten controleren om abnormaal waterverbruik te vermijden.

Wat fouten aan de teller betreft, moet de drinkwatermaatschappij haar verantwoordelijkheid nemen. Indien de teller een fout in het nadeel van de klant constateert, is het logisch dat de klant de waterfactuur voor water dat hij niet heeft geconsumeerd, niet moet betalen.

Mijnheer Beenders, ik herinner me dat mevrouw Hostekint in maart 2016 net dezelfde vraag om uitleg heeft gesteld. De minister heeft toen net hetzelfde antwoord gegeven en vermeld dat de VMM een evaluatie zou uitvoeren.

Minister, hebt u er enig zicht op wanneer die evaluatie ten einde zal zijn? Indien het signaal zou komen dat er sprake is van onregelmatigheden en van interpretatieverschillen door de drinkwatermaatschappijen zou het eventueel nodig kunnen blijken tot een verfijning van de reglementering over te gaan. Hebt u er concreet zicht op wanneer die evaluatie ten einde zal lopen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, er is een feitelijk een monopolie. Het is belangrijk dat er een sterk regelgevend kader is. Dat kader moet natuurlijk ook eerlijk en menselijk zijn.

Ik ben blij om te horen dat de Vlaamse Milieumaatschappij een evaluatie maakt van de minnelijke schikkingen. U hebt gezegd dat u daar rekening mee wilt houden. Zal die evaluatie tot een aantal aanbevelingen leiden? Ik zou denken van wel. Zullen die dan veeleer van vrijblijvende aard zijn, of bent u echt van plan om het regelgevende werk op dit vlak te verstrakken, zodat de regelgeving voor iedereen in Vlaanderen meer eenduidig is?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik vind het wat moeilijk om een degelijke evaluatie op te maken en dan aan de andere kant te zeggen: laat de VMM het werk doen, samen met de middenveldactoren. De VMM zal het werk doen, maar ik zal hun ook heel uitdrukkelijk de opdracht geven om dat samen te doen met een aantal organisaties. Ik denk dan aan armoedeorganisaties en de Gezinsbond, die ook meegewerkt hebben aan de totstandkoming van die nieuwe tarieven. Die waren trouwens vol lof over de manier waarop dit traject doorlopen is en over het resultaat. Ik vind het belangrijk dat ook zij nu betrokken worden bij die evaluatie.

Ik zal niet vooruitlopen op die evaluatie. De timing die wij voor ogen hebben, is dat wij in het najaar van 2017 de resultaten van die evaluatie hebben. Dat kan niet vroeger, omdat de tarieven van 2016 volop mee moeten wegen in die evaluatie. Anders heeft het weinig zin. We kunnen daar dus nu pas mee starten, omdat we nu pas zicht hebben op het volledige jaar 2016.

Ik sluit ook niets uit. Wij hebben iets uitgewerkt in nauw overleg. We zijn niet over één nacht ijs gegaan. We hebben heel veel actoren en organisaties gezien. We gaan die evaluatie nu op dezelfde manier doen. Ik sta open voor suggesties die in die evaluatie zullen staan. Dan zullen we de tijd nemen om te kijken waar we op ingaan en op welke manier we een aantal zaken misschien al of niet moeten bijsturen.

Wat ik niet voor ogen heb, is dat we eind 2017 naar een systeem gaan waarbij we eenzelfde reglement hebben voor alle drinkwatermaatschappijen in Vlaanderen. Ik ben ervan overtuigd dat wij op termijn naar een ander waterlandschap zullen gaan. Nu hebben we veel drinkwatermaatschappijen, die inderdaad een heel andere kostenstructuur hebben en soms ook andere waterverkoopreglementen. We hebben een basis gemaakt. Die moet geïmplementeerd worden in de drinkwatermaatschappijen, maar er is ook nog zoiets als een marge die zij hebben om een aantal zaken al of niet zelf in die waterverkoopreglementen te zetten.

Ik denk dus dat op termijn dat waterlandschap helemaal zal veranderen. En dan zul je inderdaad naar een meer uniform en strak kader gaan. Maar zolang je het systeem hebt zoals het nu is, met die verschillende drinkwatermaatschappijen, is zo'n algemeen waterverkoopreglement, met nog een aantal marges, tot nu toe de beste optie.

Het is geen beleids optie – en dat staat ook nergens in het regeerakkoord of in de beleidsbrief – om naar één vast reglement voor alle drinkwatermaatschappijen te gaan. Dat is ook niet wenselijk. We hebben al een hele stap gezet met dat minimum waterverkoopreglement. Dat is ook een goede stap. Laat ons geen te grote passen in één keer nemen, want anders gaan we struikelen. De stappen die we tot nu toe gezet hebben, zijn oké. Laat ons daar een grondige evaluatie van maken, en dan kunnen we pas in het najaar definitief bekijken wat we wijzigen en in welke zin we dat doen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): We hebben wat uitgeweid op basis van het onderwerp. Ik wil terugkeren naar de essentie, namelijk dat er niet op dezelfde manier wordt omgegaan met de verzoeken tot minnelijke schikking. Het is goed dat er een evaluatie komt, dat er adviezen komen en dat er mensen bij worden betrokken, maar het werk van de Vlaamse Ombudsdienst mag ook niet zomaar opzijgelegd worden. Zij hebben heel wat ervaringen van mensen die getroffen zijn. Zij hebben al een hele analyse gedaan, waaruit blijkt dat er op een andere manier met die verzoeken wordt omgegaan door verschillende drinkwatermaatschappijen.

Ik stel voor om op korte termijn ook eens met de Vlaamse Ombudsdienst aan tafel te gaan zitten, om die analyse ten gronde te bespreken en om rond deze specifieke problematiek echt de menselijke aanpak te kiezen, en u niet te verschuilen achter

regeltjes en reglementen. Het is erg genoeg als honderden Vlamingen een factuur in hun brievenbus krijgen waar ze zich een bult van schrikken en ze niet weten hoe het komt dat ze zo veel moeten betalen. Die mensen verwachten een individuele, menselijke aanpak. Laat ons daar vooral niet te lang mee wachten. Laat ons de oproep doen aan de drinkwatermaatschappijen om daar zo menselijk mogelijk mee om te gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over instandhoudingsdoelstellingen en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) – 611 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Lydia Peeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe regeling inzake de instandhoudingsdoelstellingen voor de oranje bedrijven – 614 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de toekomst van de oranje veehouderijbedrijven in Vlaanderen in het licht van het nieuwe significantiekader – 618 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en het flankerend beleid – 646 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nieuwe regeling inzake instandhoudingsdoelstellingen en Programmatische Aanpak Stikstof (IHD/PAS) – 687 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Nevens

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, de regeringsbeslissing van 30 november en de bijhorende quinquiesconceptnota betreffende de instandhoudingsdoelstellingen en programmatische aanpak van stikstof heb ik zo goed mogelijk gelezen, twee keer zelfs, maar ik blijf toch met een aantal vragen achter. Het is nogal technisch en niet zo gemakkelijk behapbaar. Ik was dan ook voorzichtig toen ik deze vraag opstelde, begin december. Ondertussen is daar al veel over geschreven, maar toen nog niet.

Ik durf toch te besluiten dat er nog veel werk aan de winkel is om de doelen te bereiken. Van de totale oppervlakte van actueel habitat binnen de speciale beschermingszones (SBZ's) kent 71 procent een problematische overschrijding van stikstofdepositie. 56 procent behoort zelfs tot de zogenaamde A-habitattypes, waar de impact van de stikstofdepositie dermate groot is dat de mogelijkheden tot kwaliteitsverbetering door herstelbeheer zeer beperkt zijn, zolang die in overschrijding zijn. Daarin lees ik: zonder drastische ingrepen is er geen zicht op het behalen van de doelen in meer dan de helft van alle SBZ's. Die drastische conclusie en de bestuurlijke ingrepen die daar het gevolg van moeten zijn, vind ik echter niet meteen terug in de genomen beslissing.

Veeleer integendeel, de mogelijkheden voor depositie lijken me iets te worden verruimd. De kritische grens van 3 procent wordt een beetje verhoogd tot 5 procent,

en de totale sector mag ook uitbreiden omdat de prognoses stellen dat toekomstige milieutechnische maatregelen de stikstofuitstoot zullen reduceren. U gelooft dat de oplossing daarvan zal moeten komen.

En toch lees ik vanuit de landbouwsector negatieve reacties op de beslissing. Dat is vreemd en ook weer niet. Ik kan die ten dele wel begrijpen. Uiteraard is het zo dat elke sector, bijvoorbeeld ook de transportsector, zijn steentje moet bijdragen, maar er kan uiteraard niet worden ontkend dat de landbouw hoofdleverancier is van ammoniak en dat uitgerekend deze stikstof-waterstofverbindingen een grote impact hebben op de nabije omgeving. De landbouw wordt misschien iets harder aangepakt dan andere sectoren. Niettemin hebben ze een belangrijke impact.

Wat ik wel begrijp, is de wrevel door het uitblijven van rechtszekerheid en flankerende maatregelen voor de bedrijven met een rode of oranje kaart. Ze zien met lede ogen hoe de groene bedrijven mogen uitbreiden, terwijl zij in onzekerheid achterblijven. Minister, hoe zal hun passende beoordeling eruitzien? Welke steun kunnen zij genieten om drastische keuzes te maken zoals omschakeling of herlocatie van hun bedrijf? Welke overnamewaarde heeft hun bedrijf nog? En die vragen zullen niet minder worden wanneer we het eerste luik van de regeringsbeslissing zien: de Vlaamse Regering gaat geen enkel financieel of budgettair engagement aan.

Minister, hoe en in welke mate worden de natuur en meer bepaald de speciale beschermingszones beter van deze regeringsbeslissing? Hoe en in welke mate worden de landbouwbedrijven, meer bepaald de oranje en rode bedrijven, beter van deze regeringsbeslissing?

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): We hebben inderdaad kennisgenomen van de nieuwe regeling inzake de instandhoudingsdoelstellingen voor de oranje bedrijven of de beslissing over de programmatische aanpak stikstof (PAS). Dit akkoord is vooral van belang voor de oranje bedrijven, die tot nog toe in een overgangperiode leefden. Voor de rode bedrijven werd reeds een flankerend beleid goedgekeurd.

Minister, uw piste om een generiek beleid te ontwikkelen waardoor de lasten zouden worden gespreid en het onderscheid tussen groene en oranje veebedrijven zou wegvallen, werd uiteindelijk niet in aanmerking genomen. De Vlaamse Regering besliste om de PAS minimalistischer in te vullen en ook voor de oranje bedrijven een flankerend beleid te ontwikkelen.

De Boerenbond heeft gemengde gevoelens bij de regeling zoals ze door de regering is uitgewerkt, vooral omdat het onderscheid tussen groene en oranje bedrijven behouden blijft en er onvoldoende rechtszekerheid zou worden gecreëerd voor een aantal bedrijven. De landbouworganisatie klaagt daarenboven aan dat enkel de landbouw wordt geïsoleerd om bijkomende inspanningen te leveren. Minister, u hebt dit inmiddels via de media tegengesproken. Wel is het zo dat de maximale uitstoot van ammoniak door de landbouwsector verder moet dalen, tot 37,8 kiloton per jaar in 2025 of een emissiereductie met 9 procent in tien jaar tijd. In 2020 moet dat al gedaald zijn tot 39,3 kiloton.

De voorlopige regeling voorzag dat oranje bedrijven konden uitbreiden als ze een emissiedaling met 30 procent realiseerden. Zo'n reductie wordt in de programmatische aanpak stikstof niet meer opgelegd. Wijzigingen, uitbreidingen, hervergunningen en omzettingen naar omgevingsvergunning zijn mogelijk binnen de bestaande vergunde emissies. De oranje bedrijven die een uitbreiding wensen te realiseren die wel leidt tot bijkomende emissies, moeten een individuele passende beoordeling laten opstellen.

Minister, voor hoeveel oranje bedrijven biedt de nieuwe regeling een oplossing, meer bepaald omdat ze naar code groen kunnen overgaan? Voor hoeveel oranje

bedrijven blijft er rechtsonzekerheid bestaan? Welke concrete modaliteiten worden bepaald voor het flankerend beleid? Werd er reeds een kostprijs geraamd en een meerjarenplanning voor de financiering daarvan becijferd? Zal de financiering louter gebeuren binnen het huidige budget van Landbouw en Leefmilieu? Hoe zal er worden gecommuniceerd naar de betrokken landbouwbedrijven? Op welke manier zult u zowel de landbouwsector als het brede publiek duiden dat de landbouw niet de enige sector is die inspanningen moet doen en aantonen welke de inspanningen van de andere sectoren zijn?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): De collega's voor mij hebben het dossier goed geschetst. Het is trouwens al verschillende keren aan bod gekomen in deze commissie, onlangs nog in een verhit debat tijdens de begrotingsbesprekingen tussen collega's Rombouts en Vandaele. Misschien krijgen we daar straks weer een staaltje van te zien. Dat blijft me vooral bij natuurlijk van dat dossier.

Van welke kant je het ook bekijkt, van in het begin is dit dossier verkeerd gelopen. Ik wil de discussie niet opnieuw aanwakkeren, het speelt nu geen rol meer, maar het heeft voor de nodige, of misschien onnodige onrust gezorgd bij heel wat landbouwgezinnen waar de rechtszekerheid in het gedrang kwam en de hele toekomst van hun bedrijf en hun gezin op de helling kwam te staan.

De aanleiding van deze vragen om uitleg is de beslissing van eind 2016 en wat die betekent voor de landbouwer op het terrein, want daarover gaat het. Ik ben ook bekommerd om de natuur en dergelijke, maar mijn eerste bekommernis gaat uit naar rechtszekerheid voor landbouwers, voor hun job en gezin en toekomst.

Minister, kunt u een toelichting geven over de oranje gekleurde bedrijven in Vlaanderen in het licht van het aangepaste significantiekader? De reacties van de landbouworganisaties waren niet positief, ondanks de versoepeling van een en ander.

Er is beslist om ook voor de oranje bedrijven een flankerend beleid te organiseren. Wat me een beetje stoort bij dergelijke zaken, is dat er ook een flankerend beleid is aangekondigd voor de rode bedrijven, maar dat blijft vaag. Op het terrein weten vele bedrijven nog niet waar ze aan toe zijn en hoe het in de toekomst zal verlopen.

Aansluitend op het flankerend beleid is er natuurlijk het budget dat daarvoor zal worden uitgetrokken. Er worden al middelen gepland, maar in hoeverre zullen die volstaan om dat flankerend beleid uit te voeren? Hoe zit het met de waarde van sommige landbouwbedrijven die dreigen niet meer te kunnen uitbreiden?

Ik heb altijd gepleit voor een goed overleg met de landbouworganisaties. Vandaar mijn vraag, minister, om op een gestructureerde manier over dit dossier te blijven overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Sta me toe even terug te grijpen naar het verleden, aangezien deze discussie al langer loopt. Het hele verhaal over de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) gaat heel Vlaanderen aan. De doelstellingen die moeten worden bereikt in een speciale beschermingszone, zijn niet min.

Dat vraagt van verschillende sectoren inspanningen. We hebben soms een beetje het gevoel dat er vandaag vooral gekeken wordt naar de landbouwsector. Ook in de vragen komt dat heel duidelijk naar voren. Dat is voor een deel te wijten aan de tijdelijke bewarende maatregel van 2014. Er is een bewarende maatregel genomen om aan te geven dat er een kader moet worden uitgewerkt, dat er meer gespecificeerd en gestoffeerd moet worden om uiteindelijk een beslissing te kunnen nemen.

Zo'n tijdelijke bewarende maatregel heeft inderdaad wat gevolgen gehad, ook voor de bedrijven. Er is ook wat onzekerheid. Als een regering op een bepaald moment een keuze maakt, is het belangrijk dat deze verder wordt uitgewerkt en dat er zo snel mogelijk klaarheid komt, zodat er rechtszekerheid kan worden gegeven aan de bedrijven.

Landbouw zit niet op een eiland, niemand leeft nog op een eiland. De landbouwsector draagt dus niet enkel de verantwoordelijkheid. Een voorbeeld is dat van een bedrijf met impact op een speciale beschermingszone, maar tussen deze twee loopt nog een autosnelweg. Dit typerende voorbeeld toont duidelijk aan dat landbouw alleen dit niet kan oplossen. Het verhaal is veel ruimer.

De beslissing van woensdag 30 november is wel belangrijk, specifiek voor de landbouwsector. Meer dan 700 landbouwbedrijven die wat in onzekerheid verkeerden, hebben nu een duidelijker kader gekregen. De grens van 3 procent is verhoogd naar 5 procent, zoals trouwens het NO_x-kader dat ook voor alle andere sectoren van belang is. Verder verdwijnt de verplichting van de 30 procentreductie op bedrijfsniveau voor bedrijven tussen 5 en 50 procent. De bedoeling van het nieuwe significantiekader is dat het van 1 juli 2017 effectief zal gelden.

Voor de bedrijven die kiezen – er is inderdaad mogelijkheid voor flankerend beleid – zal er een inrichtingsnota opgemaakt zijn tegen 1 januari 2017. Ondertussen is die datum gepasseerd, minister. Ik ben benieuwd naar de stand van zaken.

De landbouwsector heeft de voorbije decennia – dat mogen we toch niet vergeten – grote inspanningen geleverd, en die dalende trend in stikstofemissies is ingezet en zal zich voortzetten in de komende decennia. De landbouwsector zal volgens sterk onderbouwde prognoses of de BAU-curve, als ik dat zo mag zeggen, rekening houdende met de beste beschikbare technieken, het komende decennium een daling realiseren van 3,6 kiloton NH₃ tegen 2025 ten opzichte van 2015. De Vlaamse Regering heeft voor de landbouwsector in de conceptnota nog een bijkomende doelstelling opgenomen ten opzichte van de BAU-curve met een daling van 4,7 kiloton NH₃ tegen 2025 ten opzichte van 2015.

Minister, dit roept heel wat vragen op. Ik wil mijn vragen aan u voorleggen om inzicht te krijgen in de inspanningen van andere sectoren. Voor de landbouwsector werd reeds een zeer ambitieuze doelstelling in de conceptnota opgenomen. Zal voor andere sectoren eveneens een ambitieuzere doelstelling opgelegd worden dan de berekende prognoses zoals opgenomen in de conceptnota? Welke ambitieuze doelstellingen nemen de andere sectoren op? Wie, wat en hoe?

Een dermate ambitieuze doelstelling vereist een sterke ondersteuning in onderzoek, ontwikkeling en implementatie van emissiereducerende technieken op stalniveau. Op welke wijze zal in die ondersteuning een tandje bij worden gestoken?

Bedrijven zullen de keuzevrijheid behouden inzake flankerend beleid, maar het flankerend beleid betaalt maximaal het bedrag van de voorgestelde optie door een onafhankelijk bedrijfsadvies. Dat advies is zeer belangrijk. Met welke elementen zal dit bedrijfsadvies rekening houden? Welke instantie zal dit onafhankelijk bedrijfsadvies verlenen?

Bedrijven tussen 5 en 50 procent veroorzaken geen betekenisvolle aantasting als hun bedrijfsvoering geen toename van emissies veroorzaakt. Uitbreidingen en nieuwe bedrijven onder deze categorie zijn toegelaten mits een individuele gemotiveerde passende beoordeling waaruit blijkt dat er geen risico op betekenisvolle aantasting bestaat. Wat houdt deze individuele gemotiveerde passende beoordeling in? Wanneer blijkt er dat er geen risico bestaat op een betekenisvolle aantasting?

Voor IHD/PAS voorziet u dit werkjaar in 30 miljoen euro voor herstelbeleid en flankerende maatregelen. Zult u de komende werkjaren deze voorziene middelen minstens aanhouden en/of uitbreiden?

Als uit monitoring blijkt dat de emissietaakstellingen niet worden gehaald dan zal de Vlaamse Regering extra maatregelen nemen om bij te sturen. Op welke wijze zal de Vlaamse Regering kunnen bijsturen? Welke impact heeft dit op sectoren en individuele bedrijven? Geldt de opvolging van de impact en/of maatregelen eveneens voor andere sectoren? Hoe gaat men daar te werk?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Vorige week bereikte de regering een akkoord over een aantal belangrijke heikele dossiers die al enkele maanden in voorbereiding waren. Wellicht door een speling van het lot viel de beslissing over het beleidsplan Ruimte Vlaanderen op hetzelfde moment als de beslissing over IHD/PAS.

Voor de 'rode bedrijven', die wat stikstofdepositie betreft een impact hebben van meer dan 50 procent op de SBZ, was al eerder een flankerend beleid afgesproken. Over de oranje bedrijven, met een impact tussen de 3 en de 50 procent werd nog nagedacht. Zij moesten bij hervergunning hun depositie met 30 procent verminderen.

De regering besliste nu dat zij hun depositie niet moeten verminderen om hervergund te worden. Voor uitbreiding of nieuwe vestigingen is wel een passende beoordeling nodig. Je bent nu ook pas oranje vanaf een impact van 5 procent in plaats van 3 procent. Als tegenprestatie voor de versoepeling van de regels voor die bedrijven die bij SBZ liggen, moet de hele landbouwsector een scherpere inspanning leveren, namelijk een vermindering van de stikstofuitstoot met 12,5 procent tegen 2025.

Minister, van meet af aan, eind 2014 en begin 2015 heb ik hierover vragen gesteld, bij het versturen van de brieven waar de heer Sintobin het al over had, aan de landbouwers. Specialisten zegden toen al: dit kan worden verfijnd en herberekenend. Het resultaat zal zijn dat de helft van de rode bedrijven niet meer rood zal zijn. Dat geldt ook voor de oranje bedrijven, de helft kan worden ontzien.

Achteraf bezien, was het toch niet een beetje onverstandig om destijds de brieven te versturen die paniek zaaiden onder de landbouwers? Zeker nu, zoveel maanden later, de paniek blijkbaar overbodig was, want een ander systeem is mogelijk. Zoveel jaren geleden wisten we dat al voor de helft van de rode bedrijven en nu blijkt ook de helft van de oranje bedrijven niet langer oranje zijn.

Kunt u garanderen dat met het nieuwe systeem de doelstellingen even goed gehaald zullen worden?

Hoe zult u een en ander monitoren?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De beslissing van de Vlaamse Regering heeft natuurlijk maar één doelstelling. Dat is de impact van de uitstoot van stikstof op de speciale beschermingszones terugdringen, en dat op een manier die de socio-economische impact zo laag mogelijk houdt. Dat is de doelstelling, dat is de opdracht.

De eerste vraag van de heer Caron, is daarmee duidelijk beantwoord, de beslissing zal uiteraard een positief effect hebben op onze speciale beschermingszones.

We hebben prognoses van de uitstoot van alle verschillende sectoren, niet alleen landbouw, maar ook over een belangrijke sector zoals Mobiliteit, dat gaat ook over industrie. Voor alles wat stikstof uitstoot, hebben we een business as usual-model uitgewerkt: stel dat we niets doen, wat gaan al die sectoren dan doen tegen een bepaalde datum en die datum hebben we vastgeklikt op 2030.

Dan hebben we de sectorreductiedoelstellingen vastgelegd. Dus elke sector moet bijdragen aan de daling van die stikstof. Voor alle sectoren ligt er een reductiedoelstelling vast. Dat betekent minder stikstofuitstoot en minder impact op de SBZ's.

De SBZ's of de habitatvlekken die vrij zijn van stikstofbelasting, moeten we nog beter gaan beheren, nog beter inrichten en sterker maken. In de habitatvlekken waar er wel stikstofuitstoot is, moeten we meer gericht ingrijpen, zodat ze in de toekomst minder stikstofimpact hebben. De eerste gebieden zijn niet geïnfecteerd, de tweede wel.

De eerste twee clusters van het PAS-herstelbeleid kunnen op dit moment al worden geoperationaliseerd. We doen dat al via een serieuze projectmatige financiering die we al een paar jaar aanhouden, maar ook via de structurele financiering via het nieuwe subsidiebesluit geïntegreerd beheersplan, want ook dat is door de Vlaamse Regering goedgekeurd. In de toekomst zullen we iedereen die aan natuurbeheer doet, op dezelfde eerlijke manier financieren met de juiste, zelfde garanties op degelijk natuurbeleid. De andere clusters zullen we behandelen op basis van gebiedsanalyses, en uiteraard stellen we daar ook financiering tegenover.

Voor de rode en oranje bedrijven met een stikstofimpact heeft dat een effect op de vergunningen van iedereen – of alles – die een activiteit heeft in die omgeving. Dat kan leiden tot een niet-verlenging van de vergunning of het beperken van de vergunning. Of het nu gaat over een landbouwbedrijf of overeen chemisch bedrijf, als die een nieuwe milieuvergunning moeten hebben, moet er een passende beoordeling worden opgemaakt. Die passende beoordeling moet zeggen of er al dan niet een stikstofproblematiek is.

De Vlaamse Regering heeft een kader uitgewerkt zodat de bedrijven op voorhand kunnen inschatten wat hun te wachten staat. Afhankelijk van hun impact zullen ze al dan niet een vergunning kunnen krijgen, vandaar de categorieën van rode en oranje bedrijven. De rode bedrijven – die beslissing is in het verleden al genomen – blijven. Daar is niets aan veranderd. Op 30 januari 2015 heeft de Vlaamse Regering een inrichtingsnota goedgekeurd. Deze wordt dus ongewijzigd uitgevoerd. Mijnheer Sintobin, heel wat bedrijven worden daarin momenteel al begeleid. Ze komen samen met de VLM tot oplossingen. Rode bedrijven worden het zwaarst getroffen. Ze hebben de meeste impact op het vlak van stikstof.

Inzake de oranje bedrijven wordt een beleid gevoerd dat gericht is op een positieve stimulans voor de vergunningsaanvragende bedrijven om emissiereducerende technieken toe te passen, en om zo binnen de bestaande emissies te blijven, dus geen uitbreiding van die emissies. Naar schatting 250 bedrijven zullen door de beslissing van de Vlaamse Regering niet langer oranje zijn. De ondergrens in het significantiekader voor ammoniak wordt gelijkgesteld met de ondergrens in het significantiekader voor stikstofoxides: 5 procent. Het wordt dus gelijkgetrokken om het gemakkelijker implementeerbaar te maken en gemakkelijker uitvoerbaar op het terrein. Vereenvoudiging leidt ook tot betere beslissingen.

De beslissing van de Vlaamse Regering draagt bij aan rechtszekerheid voor alle oranje bedrijven. Het is duidelijk onder welke voorwaarde een vergunning kan worden aangevraagd en er werd ook beslist om ook voor de oranje bedrijven een flankerend beleid uit te werken. Op die manier is er duidelijkheid rond de hervergunning, de omzetting naar de omgevingsvergunning en ook een uitbreiding die niet leidt tot een toename van emissies. Dat kan worden gevraagd zonder dat er bijkomende voorwaarden op het vlak van ammoniakemissies worden opgelegd. Het is ook mogelijk om een vergunning te verkrijgen voor de toename van ammoniakemissies ten opzichte van de oude vergunning, maar dan moet er dus een passende beoordeling worden opgemaakt en goed bekeken wat het risico is. Als er een risico is op betekenisvolle aantasting, zal er geen vergunning kunnen worden

verleend. Het huidige significantiekader voor ammoniak voor de vergunningsverlening biedt door de beslissing van de Vlaamse Regering meer mogelijkheden voor de verdere uitbating en ontwikkeling van landbouwbedrijven, voor zover de landbouwsector alle verplichtingen nakomt met betrekking tot de generieke doelstellingen.

Ik heb daarnet over het bouwscenario voor 2030 gesproken. We moeten die reducties uiteraard nakomen.

De Vlaamse Regering heeft beslist dat een flankerend beleid zal worden uitgewerkt. Het gaat dan om de landbouwbedrijven die tussen de 5 en de 50 procent van de kritische depositiewaarden bijdragen.

De Vlaamse Regering heeft tevens beslist dat een onafhankelijk bedrijfsadvies moet worden gegeven. Dit advies moet rekening houden met de economische, sociale en ecologische componenten. We hebben dit beslist omdat het natuurlijk niet de bedoeling kan zijn dat elk bedrijf de duurste oplossing uit een keuzemenu aan flankerende maatregelen kan kiezen. Er moet worden nagegaan wat voor een bedrijf een redelijke oplossing is. Om die reden hebben de rode bedrijven wel een keuzemogelijkheid en hebben de oranje bedrijven dat niet. Een onafhankelijke instantie zal bepalen wat voor die bedrijven sociaal-economisch en ecologisch de beste oplossing is. Het gaat niet enkel om de eigen keuze.

Verder heeft de Vlaamse Regering beslist dat er een inrichtingsnota zal worden opgesteld. Daarin zullen de modaliteiten voor het flankerend beleid worden opgenomen. Zolang niet over de modaliteiten van het flankerend beleid is beslist, wordt de financiering uiteraard niet berekend. Dat is de discussie over de kip en het ei. We moeten eerst weten welke maatregelen er zullen komen alvorens we de financiële impact kunnen vastleggen.

We hebben hierover gecommuniceerd langs de gebruikelijke kanalen. Het spreekt voor zich dat de uitvoering en de evaluatie van het beslist beleid in overleg met alle betrokken actoren zal gebeuren. Het uitgangspunt van de PAS is dat we bijdragen tot de realisatie van de IHD's. We doen dit op een planmatige wijze, zonder de continuïteit van de vergunningsverlening voor bedrijven in alle sectoren in het gedrang te brengen.

De beslissing van de Vlaamse Regering tekent tevens een traject uit voor alle sectoren. Zoals ik al eerder heb vermeld, gaat het niet enkel om de landbouw. Het gaat om alle sectoren. Er is een afbouwscenario vastgelegd. Ook de transportsector, die verantwoordelijk is voor het merendeel van de NO_x-uitstoot, zal in de periode tussen 2015 en 2030 een emissiedaling van 30 procent tot stand moeten brengen.

Er is me gevraagd hoe we dit zullen monitoren. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) zal hiervoor instaan. De VMM zal die gegevens bekendmaken en per sector opsplitsen. Op die manier kunnen we de trajecten opvolgen.

We hebben voor de landbouwsector tussentijdse doelstellingen vastgelegd. De emissietaakstelling is voor 2020, 2025 en 2030 vastgelegd. In de beslissing van de Vlaamse Regering van 30 november 2016 is bepaald dat de emissietaakstelling per sector tot 2030 wordt vastgeklikt.

Volgens de reducties in het bouwscenario voor de landbouwsector wordt de emissietaakstelling voor ammoniak op 39,3 kiloton in 2020 en op 36,7 kiloton in 2025 vastgelegd. Boven op dat bouwscenario zijn geen andere exacte reductiedoelstellingen vastgelegd.

We gaan, samen met de diensten, na op welke wijze het stikstofemissiereducerend onderzoek, wat nu al volop aan de gang is, de komende jaren zal worden voortgezet. Dit is een permanente prioriteit. Ik wil in dit verband verwijzen naar

de PAS-lijst die we hebben opgesteld. Hierin zijn alle stikstofemissiereducerende technieken, bijvoorbeeld voor de veehouderij, opgenomen.

Vervolgens zijn me een paar vragen gesteld over de passende beoordeling. De initiatiefnemer, in dit geval de landbouwer, moet die beoordeling opstellen. Dat houdt in dat alle aspecten van de vergunningsplichtige activiteit op basis van de beschikbare wetenschappelijke kennis worden onderzocht en beoordeeld. De passende beoordeling moet alle benodigde gegevens bevatten, zodat de overheid goed kan inschatten wat het gevolg van de gevraagde vergunning is. Om de initiatiefnemers bij het opstellen van een passende beoordeling te begeleiden, maakt de overheid, in overleg met de actoren, referentiedocumenten op. In die documenten is de actuele kennis inzake kritische drempelwaarden voor de mildering van de effecten opgenomen.

De praktische wegwijzer voor vermesting en verzuring via de lucht is afgewerkt en wordt voortdurend verbeterd. Dit is logisch. Kennis staat nooit stil. Dit zal nooit iets definitief zijn. Wetenschappelijke kennis verandert altijd. De passende beoordeling kan met de tijd en op basis van inzichten veranderen.

Dit werkjaar is in 30 miljoen euro aan recurrente middelen voorzien. Of dat bedrag in de toekomst zal worden verhoogd, weet ik niet. Dat zal bij de opmaak van de begroting worden besproken. Momenteel is dit niet aan de orde.

Indien uit de jaarlijkse monitoring zou blijken dat de ammoniakemissies van de landbouwsector toenemen en dat de taakstelling wordt overschreden, zullen maatregelen worden genomen om dit bij te sturen. Die maatregelen zullen worden gebaseerd op wat in het decreet betreffende de omgevingsvergunningen en in het besluit staat.

Wat de regelgeving inzake de omgevingsvergunning betreft, denk ik onder meer aan het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM I). Een voorbeeld van wat we kunnen doen, is het opleggen van bijkomende voorwaarden tijdens de exploitatie. Ook met betrekking tot de inzet van flankerende maatregelen zijn er natuurlijk mogelijkheden. We krijgen ook vragen over de onbeperkte vergunning. Op basis van nieuwe beste beschikbare technieken (BBT's) en evaluaties kunnen tevens bijkomende maatregelen worden opgelegd.

Mijnheer Vandaele, u hebt een vraag over de communicatie gesteld. De Vlaamse Regering heeft destijds collectief afspraken gemaakt over een kader. Er is afgesproken dat hierover zou worden gecommuniceerd. Ik vind het ook normaal dat een overheid die een beslissing neemt, hierover communiceert. Kennis staat echter niet stil en verandert voortdurend. De inzichten kunnen op dat vlak wijzigen. Dat iemand nu over een bepaalde code of kleur beschikt, betekent niet dat dit, afhankelijk van de bedrijfsvoering en de omstandigheden, niet kan wijzigen.

Er moet een concrete vergunning worden aangevraagd. De passende beoordeling moet worden toegepast. Pas dan is er duidelijkheid. Het gaat om een tijdelijk kader waarover we open en eerlijk hebben gecommuniceerd. Dit heeft de problematiek duidelijk gemaakt. Voordien kon niemand dit goed inschatten. Op dit ogenblik is de stikstofproblematiek duidelijk. Iedereen beseft dat alle sectoren inspanningen moeten leveren.

Ik heb al toegelicht dat de VMM voor het monitoringplan instaat. De VMM beschikt reeds over een aantal gegevens. Dit zal in de loop van 2018 aan de hand van een kaart worden geoperationaliseerd. De VMM zal die monitoring jaarlijks verzorgen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Veel zaken worden natuurlijk nooit duidelijk, aangezien de kennis en de samenleving evolueren. Ik zal dat niet tegenspreken.

Indien we voor oranje bedrijven een flankerend beleid willen ontwikkelen, moeten we daarvoor middelen uittrekken. U hebt net vermeld dat de criteria en de parameters nog niet zijn vastgelegd. Er is bijgevolg ook nog geen budget. Welke timing hebt u in gedachten? Vanaf welk begrotingsjaar zal in centen worden voorzien?

Mijn tweede vraag heeft betrekking op de zoekzones rond de speciale beschermingszones en de effecten van die zones. Hoever staat de afbakening van die zoekzones? Er is veel discussie geweest over een inkrimping. Hoever staat dit? Moet dat nog verder gebeuren of is dit rond?

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Mijnheer Caron, ik wil me graag aansluiten bij uw vragen over de zoekzones en over het financieel beleid.

Minister, wat de inrichtingsnota over het flankerend beleid betreft, hebt u verklaard dat de modaliteiten nog verder moeten worden uitgewerkt. Ik refereer hier aan de discussies die we in 2014 en in 2015 hebben gevoerd. Toen is gesteld dat al die landbouwers die nu een oranje bedrijf hebben, die in de toekomst willen uitbreiden of hervormen en die daardoor een hogere emissie zullen krijgen, alsnog de passende beoordeling moeten uitvoeren. Er moet worden nagegaan wat mogelijk is. Daar blijft nog steeds onzekerheid over bestaan. Het is voor die bedrijven dan ook belangrijk dat we snel kennis kunnen nemen van het flankerend beleid en dat we vervolgens ook snel het financieel plaatje kunnen kennen. Hetzelfde geldt voor de passende beoordeling. U hebt verklaard dat het referentiekader nog zal worden uitgewerkt. Een onafhankelijke bedrijfsadviseur zal de sociaal-economische elementen moeten beoordelen.

Mijn vraag is dan ook welke timing u voor ogen hebt voor het verdere verloop van de aspecten die nu moeten worden uitgewerkt.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, blijkbaar leeft in deze commissie – en ook in de landbouwsector zelf – de perceptie dat enkel de landbouwsector door een en ander wordt getroffen. Ik heb u hierover overigens al een schriftelijke vraag gesteld. Ik weet dat andere sectoren ook een en ander moeten doen, maar dat is niet altijd zo duidelijk. Misschien zou het niet oninteressant zijn eens op papier te zien welke inspanningen andere sectoren, zoals mobiliteit, industrie en dergelijke, leveren.

Ik weet niet of in andere sectoren ook met rode, oranje en groene bedrijven wordt gewerkt. Aangezien onze vragen om uitleg altijd op de problematiek in de landbouwsector gericht zijn, hebben we daar weinig zicht op. De afgelopen dagen en weken is echter gebleken dat de landbouwsector niet de enige schuldige is, als ik dat woord mag gebruiken.

Zoals de vorige sprekers al hebben vermeld, is het flankerend beleid belangrijk. Ik begrijp dat het om de vraag over de kip en het ei gaat. Komt er eerst een flankerend beleid en dan een budget of omgekeerd? Voor de oranje bedrijven is de timing echter belangrijk. Wat bestaanszekerheid, rechtszekerheid en bedrijfsontwikkeling betreft, is het voor die mensen belangrijk te weten met welke timing ze rekening moeten houden. Ik begrijp dat een en ander een tijd duurt, maar het lijkt me toch belangrijk een zo concreet mogelijke timing op papier te zetten en hierover met deze bedrijven te communiceren.

Minister, tot slot heb ik nog een opmerking over het laatste deel van uw antwoord. U hebt verklaard dat het mogelijk is dat sommige bedrijven van kleur zullen veranderen. Dit zorgt natuurlijk voor een zeker gevoel van onzekerheid binnen die bedrijven. Gezien de huidige omstandigheden waarin de land- en tuinbouwsector

functioneert, brengt dit een bijkomende constante druk teweeg op de bedrijfsvoering, op het gezinsleven van de landbouwers en op de landbouwers zelf. Dat is een problematiek waarmee we in de toekomst rekening moeten houden. We moeten die continue onzekerheid op een of andere manier zo veel mogelijk wegwerken.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en vooral voor de beslissing die is genomen. Ik heb al aangehaald dat het een belangrijke beslissing betreft. We weten allemaal dat we met tijdelijke bewarende maatregelen zaten en we keken uit naar deze beslissing. Er werd meer op maat en in evenwicht met alle kennis waarover we momenteel beschikken een kader gecreëerd.

Ik ben zeer blij dat hierover goed wordt gecommuniceerd. Ik vind dat maar normaal als op regeeringsniveau een beslissing wordt genomen. Dit moet te allen tijde gebeuren, en zeker ook als het een impact op de bedrijven heeft. Ik vind het niet meer dan normaal dat een overheid zo iets doet. Ik hoop dat de Vlaamse Regering die methode te allen tijde zal aanhouden. Ik ga er althans van uit dat we goed moeten communiceren over de beslissingen die we nemen.

Ik ben het eens met de vorige sprekers. Ik heb de indruk dat iedereen in de commissie het erover eens is dat we een goede stap hebben gezet. Dit verhaal stopt natuurlijk niet met een beslissing. Wat de uitrol betreft, is er nog bezorgdheid in verband met de zoekzones en de financiën. Iedereen deelt de bezorgdheid om voldoende financiële middelen om heel het traject te begeleiden. Ik hoop dat u op het niveau van de Vlaamse Regering over voldoende steun beschikt om op dat vlak de nodige ruimte te krijgen. Mijn vraag is wat de eerstvolgende stappen zijn die u op dit vlak moet of zult zetten.

Minister, als laatste punt wil ik nog even bij het begin van mijn vraag om uitleg stilstaan. De landbouw kan die taak niet alleen volbrengen. U hebt duidelijk verklaard dat ook aan andere sectoren doelstellingen zijn opgelegd. Ik kan de vraag naar een overzicht enkel ondersteunen. U hebt in uw antwoord echter duidelijk gesteld dat voor de andere sectoren de bouwcurve wordt aangehouden. Dit wekt bij de landbouwsector misschien het gevoel te worden geïsoleerd. Dit is volgens mij een belangrijk element dat tijdens de monitoring van het verdere traject in de gaten moet worden gehouden. We moeten nagaan of in andere sectoren ook kansen liggen en mogelijkheden bestaan om bijkomende stappen te zetten om met betrekking tot de speciale beschermingszones een beter resultaat te boeken. Wat de doelstellingen betreft, moet hiermee effectief rekening worden gehouden. Tijdens de monitoring moet hier de nodige aandacht aan worden besteed.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik durf toch te betwijfelen dat de brieven destijds zijn verstuurd in consensus binnen de regering. Ik heb daar bij ons van meet af aan enkel gemompel over gehoord. Nu goed, we moeten die discussie niet herhalen, maar ik denk dat ik het daar wel bij het rechte eind heb.

De regeling is nu verfijnd. Het resultaat is inderdaad een bijna-halvering van het aantal rode en oranje bedrijven: van 135 naar 70 rode en van 1429 naar een 700-tal oranje. We dachten al van meet af aan dat dat kon. En deskundigen dachten dat ook, dat herberekening en verfijning tot die resultaten zouden leiden. Dat is dus een goede zaak. Nu die nieuwe regeling er is, hopen wij natuurlijk wel dat een en ander snel op gang komt, zodat we ook onze afspraken met Europa in het kader van IHD kunnen halen.

De discussie die we al een paar jaar horen, is of al die sectoren wel evenveel inspanningen doen om die stikstof terug te dringen. U zegt, net als iedereen, dat

alle sectoren inspanningen moeten doen. Ik ben er ook van overtuigd dat dat klopt. Maar we moeten natuurlijk ook alles in perspectief zetten. Als we naar de cijfers voor stikstof kijken, zien we dat de landbouw verantwoordelijk is voor 42 procent. Voor ammoniak is dat zelfs 93 procent. Het verkeer is verantwoordelijk voor 9 procent van de stikstof en de industrie voor 2 procent van de stikstof. Dat zijn de verhoudingen. De landbouw is daar natuurlijk ook niet blij mee. Die mensen zouden het ook liever anders zien, maar dat zijn nu eenmaal de cijfers, en ik denk dat het beleid daar inderdaad van uit moet gaan.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Ik pik graag in op wat collega Vandaele net zei. Het is typisch in deze discussie dat de rol van de landbouw genuanceerd wordt. Ik ben het ermee eens dat de landbouwsector niet noodloos moet worden gevisieerd, maar de cijfers zijn wat ze zijn. Ze staan trouwens ook mooi opgelijst in de conceptnota. Voor de gehele stikstofbelasting is landbouw, na de buitenlandse emissies, nu eenmaal de belangrijkste bron. Voor ammoniak is het zelfs meer dan 90 procent.

Ik moet eerlijk toegeven dat het voor mij nog altijd niet helemaal helder is wat er de komende jaren zal gebeuren inzake die stikstofdeposities. Voor landbouw is het dan wel al wat helderder. Het is een ongelooflijk complex systeem dat op poten wordt gezet. Het is natuurlijk allemaal niet zo eenvoudig, maar wat er de komende maanden en jaren gaat gebeuren, is volgens mij voor niemand duidelijk. En wat mij dan nog meer stoort, is dat het voor andere sectoren, die inderdaad hun bijdrage leveren, nog minder duidelijk is, tenzij we inderdaad gewoon rekenen op de curve van 'business as usual'. We rekenen op de vergroening van het wagenpark, maar we weten uit ervaringen van de voorbije jaren dat dat allemaal geen rozengeur en maneschijn is. Wat staat er ons eigenlijk te wachten inzake die stikstofbelasting? Ik moet eerlijk zeggen dat ik geen vertrouwen heb in wat op dit moment via die conceptnota is vastgelegd.

In de beslissingen over de conceptnota staat ook duidelijk dat de beslissing geen enkel financieel of budgettair engagement inhoudt. Dat is mij niet helemaal duidelijk, ofwel ontgaat mij iets. Er wordt hier geregeld gezegd dat er voldoende budgetten moeten worden vrijgemaakt, maar als die conceptnota geen budgettair engagement inhoudt, wat betekent dat dan?

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Ik wil kort reageren op de opmerking van collega Vandaele over die brieven. Het getuigt uiteindelijk van niet meer dan goed bestuur dat op een moment dat er beslissingen genomen worden, je ook aan iedereen individueel durft te communiceren over welke gevolgen dat heeft. Als die brieven niet verstuurd zouden zijn, zou de situatie waarschijnlijk gebleven zijn zoals ze was en zou iedere individuele bedrijfsleider met die situatie geconfronteerd worden op het moment van het verlengen van de vergunning, wat alles behalve transparant bestuur is. Ik denk dus dat het de juiste manier is geweest om iedereen daar correct over te informeren. Het heeft uiteindelijk ook bij veel mensen de ogen geopend en heeft een draagvlak gecreëerd om tot de beslissing van vandaag te komen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil eerst zeggen dat die hele aanpak, waarbij we een kader maken om een en ander ook op het terrein duidelijk te maken, een bewuste keuze is geweest. Het gaat hier over een Europees beleid. Europa verplicht ons om maatregelen te nemen om de stikstofimpact te verminderen. En je ziet dat men daar in alle lidstaten mee worstelt, zeker lidstaten die vrij dichtbevolkt

zijn. Kijk naar Nederland: daar heeft men ook al een hele lijdensweg afgelegd rond die stikstofproblematiek.

Wij hebben in 2014 afgesproken om een kader te maken. We hadden het ons eigenlijk ook veel gemakkelijker kunnen maken en gewoon niets doen. Er moest immers geen kader zijn. Wat zouden we dan gehad hebben? Iedereen zou individueel een passende beoordeling moeten maken, er zou bekeken moeten worden wat de stikstofimpact is, de problemen zouden een voor een naar boven komen en er zou geen kader en geen flankerend beleid zijn. Een vergunningenstop, betekent dat d'office.

We hebben gezegd dat we dat niet zouden doen. We hebben beslist om een kader te maken, maar we wisten op voorhand dat dat in stappen moest gebeuren. Het wetenschappelijke inzicht en de onderbouwing die je moet hebben opdat dat kader goed in elkaar zit, zijn immers ongelooflijk ingewikkeld. Het is niet omdat je een natuurgebied hebt in een speciale beschermingszone, met daarnaast een bedrijf dat stikstofimpact heeft, dat als je dat bedrijf weghaalt, dat natuurgebied plots geen stikstof meer krijgt. Want er loopt misschien nog een grote autosnelweg naast. Of het ligt vlak bij de grens met Nederland, en daar ligt ook weer een landbouwbedrijf, dat evenveel stikstofimpact heeft op dat natuurgebied. Het is dus gigantisch ingewikkeld, de manier waarop die stikstof neerdaalt in de natuur en het kader dat je daarvoor uitwerkt. Daarom hebben we altijd gezegd dat we in stapjes zouden werken.

We doen twee dingen, collega Sanctorum. Ten eerste werken we op de natuur: het herstelbeleid, het sterker maken van onze natuur. Als iemand ziek is, moet je die sterker maken en ervoor zorgen dat die geneest. Dat is met onze natuur ook. Daar dwarrelt stikstofuitstoot op neer. Die natuur is dus niet gezond. We willen die gezond maken. We hebben daar heel veel budgetten voor uitgetrokken. De hele legislatuur stijgen die budgetten om die natuur gezonder en weerbaarder tegen stikstof te maken.

Het tweede dat we doen, is inwerken op de vergunningen. Als iemand een vergunning vraagt voor een verlenging of een uitbreiding, dan gaan we bekijken wat de impact is. Daar hebben we een kader voor vastgelegd. We hebben dat kader nu verfijnd. We brengen alles op 5 procent, want met twee verschillende parameters werken, dat is één kluwen. Laat ons consequent die 5 procent impact als ondergrens nemen. Dat is dan ook voor iedereen duidelijk. Daar zijn we nu door, en daardoor hebben we nu ook een duidelijk kader.

De volgende stap is nu het definitief vastleggen van die zoekzones. Waar gaan we wat doen? Waar speelt die impact? Dat zijn de managementplannen. We moeten er zo 38 vastklikken. We moeten daar ook in openbaar onderzoek mee gaan. Er is binnen de regering afgesproken dat die midden 2018 allemaal afgerond moeten zijn. Dat is nog lang, maar het is ook een gigantisch werk. Doordat we een dichtbebouwde regio zijn, zijn die natuurgebieden allemaal snippers. In het buitenland is het vaak gemakkelijker om zo'n plan op te maken, omdat het daar niet zo versnipperd zit. Die 38 managementplannen, het openbaar onderzoek inbegrepen, moeten dus afgerond zijn in juli 2018.

We hebben niet alleen een flankerend beleid voor de rode bedrijven. We hebben ook afgesproken dat er een flankerend beleid voor de oranje bedrijven komt. Het verschil zal zijn dat er voor de rode bedrijven een soort keuzemenu is, waarbij de bedrijfsleider zelf kiest wat hij voor zijn bedrijf kiest. Bij de oranje bedrijven zal er geen keuzemenu zijn. Er zal een stukje geleid worden wat voor dat bedrijf de beste oplossing is, uiteraard ook rekening houdend met het algemeen maatschappelijk belang: wat is de meest efficiënte inzet van middelen en mensen om dat bedrijf een oplossing te bieden?

Waarom staat er in die nota dat er nog geen financiële impact is? Omdat er in die nota nog geen uitgewerkt flankerend beleid is en wij ook niet weten wat de impact zal zijn. Als dat flankerend beleid voor oranje bedrijven goedgekeurd wordt, zal er uiteraard ook een financieel plaatje bij zijn. Dat wil niet zeggen dat we op dit moment geen middelen hebben. Er is 30 miljoen euro recurrent per jaar extra voor zowel het herstelbeleid als het flankerend beleid uitgetrokken in deze legislatuur. Dat is ook al voor 2017 zo opgenomen in de begroting. We hebben dat ook al een paar keer aangehaald bij de begrotingsbesprekingen. We hebben die middelen dus. Het is ook niet zo dat elk bedrijf in hetzelfde jaar een beroep zal doen op dat flankerend beleid. Dat zit gespreid. Dat is ook realistisch. Stel dat er in een bepaald jaar plots heel veel vragen zouden zijn, dan moeten we uiteraard ook bekijken hoe we dat begrotingsmatig oplossen.

Ook voor het herstelbeleid en het natuurbeleid stijgen de budgetten constant, net om die zieke natuur gezonder te maken en ervoor te zorgen dat ze weerbaarder is tegen de impact van stikstof.

Wat betreft het kader van de andere sectoren, zal ik alles nog eens op een rijtje zetten. Ik zal dat ook bezorgen. Het is natuurlijk wel zo dat je ook bij landbouw enorme versnippering hebt en dat je, historisch gegroeid, vaak waardevolle natuur in de nabijheid van landbouwbedrijven hebt. Dat is het buitengebied. Je zit daar met een veel complexer gegeven, waardoor je voor die bedrijven dat kader individueel uitwerkt. Het is precies alsof we hen viseren, maar eigenlijk is het net een tool om het in de praktijk beter uitvoerbaar te maken.

Ik wil nog eens herhalen dat dit echt een milieumaatregel is om de stikstofimpact te verminderen. Dit is geen gemakkelijk gegeven, omdat er heel veel verschillende parameters en veel verschillende betrokken diensten zijn. Als je bijvoorbeeld een flankerend beleid moet uitwerken, heb je Landbouw nodig, maar ook Leefmilieu en de VLM. Dat zit enorm versnipperd. Dat zijn allemaal zaken die nu mooi op orde zijn. Er wordt nu volop gewerkt aan de managementplannen. Die moeten rond zijn, met openbaar onderzoek en al, tegen midden 2018. De nota over het flankerend beleid voor de oranje bedrijven is klaar en zit nu in bespreking binnen de Vlaamse Regering.

Ik herhaal ook nog eens dat wij nog altijd geloven in een open en eerlijke communicatie. Als je iets beslist, moet je daar ook over communiceren. Dat is in het verleden zo geweest en dat is ook zo met deze beslissing. Het is iets wat in heel Europa aanleiding geeft tot de nodige kopzorgen. Bij ons is het iets complexer, doordat we een intensieve regio zijn, waar we dicht op elkaar zitten, dichtbebouwd, dichtbevolkt, met intensieve landbouw en met heel veel snippers waardevolle natuur, die daar ook thuishoren, maar waardoor we in een veel complexere situatie zitten.

Voor ons gemak, als minister, als beleid en als Vlaamse Regering, hadden we er misschien voor moeten kiezen om geen enkel kader te maken. Maar we hebben ervoor gekozen om voor de mensen op het terrein zo goed mogelijke oplossingen te vinden, die ook de natuur sterker maken en ervoor zorgen dat er minder stikstof in onze natuur terecht komt. Wij hebben de natuur en de socio-economische impact verzoend. We hebben een kader uitgewerkt. We maken het niet gemakkelijk voor onszelf, maar ik denk dat het nog altijd de beste keuze is die we gemaakt hebben.

Dat vraagt tijd. Dat vraagt ook heel veel energie van onze diensten. Er zijn mensen die daar dag en nacht mee bezig zijn. Ook daar worden de nodige mensen en middelen ingezet. Het blijft een heel intensieve opdracht, maar ik ben ervan overtuigd dat de wil er is in de Vlaamse Regering – en ik voel dat hier ook in het parlement – om daarmee door te gaan. Elke stap is een stap vooruit. We werken daar ook hard aan verder.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Bedankt voor de verduidelijking, minister. Ik wil één ding zeggen over die oranje en rode brieven. Ik zou kunnen zeggen dat het een vorm van provocatie geweest is. Maar wat er wel van is, is dat deze brieven de gedachtestrijd die er historisch zo sterk is tussen de natuurbeweging en de landbouwsector, geen goed gedaan hebben. Dat betreurt ik. Ze zijn weer eens als tegenstanders tegen elkaar opgezet. Dat is het enige neveneffect dat ik betreurt. Voor de rest wil ik over die brieven niets zeggen.

Ik wil wel nog zeggen, minister, dat u eigenlijk een systeem invoert dat grotendeels de vermindering van stikstof solidariseert in de sector. Er is immers een algemene taakstelling in de vermindering. Dat is op zich een geldige aanpak. Ik ben alleen ongerust omdat ik niet kan beoordelen of het voldoende zal zijn en of we die doelstelling zullen halen. Ik hoop van wel, want ik zou niet graag hebben dat we over enkele jaren in de situatie komen die u schetste, dat er bij overschrijding van de taakstelling bijkomende voorwaarden komen. Dan begint de hele problematiek opnieuw. Laat ons dat niet doen.

Collega's, ik sluit af met een algemene bedenking. Natuurlijk is dit verhaal het gevolg van twee grote fouten in het verleden: ten eerste een slechte ruimtelijke ordening maken en ten tweede een soort landbouw uitbouwen die tot grote milieudruk leidt.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Ik wil de minister bedanken voor haar antwoord. Ik denk dat niemand in deze commissie of waar dan ook vragende partij is voor een vergunningenstop.

In die zin is het goed dat er een kader komt. Het is ook positief dat er een vereenvoudiging is gekomen. Nu is het uitkijken naar het flankerend beleid. Hier wil ik pleiten voor rechtszekerheid, want dat is waar onze landbouwers op moeten kunnen rekenen.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil me niet uitspreken over een brief wel of niet versturen. Ik weet alleen dat de brief, zeker voor de rode bedrijven, voor heel wat menselijke drama's heeft gezorgd en nog altijd zorgt. Daar moeten we rekening mee houden. We moeten niet, mijnheer Caron, zoals u zopas opnieuw hebt gedaan, de milieudruk van de landbouwbedrijven aanhalen als reden waarom het allemaal verkeerd is gelopen.

Minister, los van deze discussie – die voer is voor een grondiger debat – wil ik nog een vraag stellen over de rode bedrijven. U zegt dat ze worden begeleid door de VLM. Voor hoeveel rode bedrijven is er nu al een oplossing? Hoeveel worden er begeleid? Wat zijn de problemen? Welke oplossingen werden er gevonden voor die bedrijven?

De voorzitter: Misschien is dat voer voor een schriftelijke vraag.

Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, we vertrekken van ons mooie Vlaanderen en niet van een wit blad, en dat heeft natuurlijk gevolgen. Het is niet de brief die gevolgen heeft gehad, maar wel de beslissing. Ik ben een beetje verbaasd dat als er een besluit wordt genomen waarvan bedrijven 2,5 jaar lang impact zullen ervaren, op het moment dat ze vergunningen aanvragen of dat zelfs niet meer kunnen, dat een overheid die bedrijven niet op de hoogte zou mogen of zelfs moeten brengen. Voor mij staat dat buiten kijf. Het is zelfs een verplichting voor de transparantie van beleid voeren. Ik neem er akte van dat dat niet voor iedereen geldt. Ik ga ervan uit dat de besluitvorming unaniem naar buiten wordt gedragen.

Daarstraks ben ik mijn verhaal bewust gestart zeggende dat deze uitdaging om doelstellingen te bereiken in speciale beschermingszones, voor heel Vlaanderen geldt. Dat geldt voor iedereen in deze commissie, voor alle sectoren en, meer zelfs, ook voor mensen buiten Vlaanderen.

Het verhaal van de percentages klopt. Je kunt naar de voordeur van een dossier kijken en daar stoppen, maar ik vraag om die voordeur open te doen en dieper te kijken. Als andere sectoren ook inspanningen kunnen leveren, kan dat een belangrijke impact hebben. Het hele plaatje moet worden bekeken. Ik hoop dat het complexe verhaal en de verwevenheid van Vlaanderen de basis is en de monitoring om verder te kijken, en als er noodzakelijke stappen moeten worden gezet, dat die ook worden gezet. Je hebt ammoniak en NO_x, maar als je effectief transparant wilt zijn, dan moet je ook eerlijk zijn met de percentages en concluderen dat de grootste NO_x-impactbron uit het buitenland komt. NO_x verplaatst zich over verre afstanden, en dat moet je ook in ogenschouw nemen.

Met andere woorden, het probleem moet niet simpel worden afgedaan. De vraag dat iedereen de inspanningen levert die men kan leveren, is een zeer terechte vraag. Ik hoop dat alle ministers in de Vlaamse Regering hun verantwoordelijkheid ook opnemen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mevrouw Rombouts, Vlaanderen is nog altijd een grotere exporteur van luchtvervuilende stoffen dan een importeur. Dat moet u er ook bij zeggen.

Ik ben het er volledig mee eens dat mensen moeten worden geïnformeerd. Natuurlijk moeten mensen worden geïnformeerd over beslissingen, dat is duidelijk, maar de basis moet wel correct zijn. Van in het begin was er twijfel over of die basis niet eerst moest worden verfijnd alvorens brieven te versturen. Het zou me zeer verbazen dat als een kabinet besluit om brieven te versturen naar een doelgroep – dat zal wel gelden voor elk kabinet – ze dat eerst voorlegt aan de regering. De helft van de brieven die verstuurd zijn, zijn onnodig geweest, en dat heeft de helft van de landbouwers onnodig op stang gejaagd en ongerust gemaakt. Dat is jammer. We hadden moeten proberen dat te vermijden.

Minister, u hebt gelijk als u zegt dat we de Nederlandse situatie, met de blokkage die daar is gebeurd, moesten vermijden. Daarover zijn we het van meet af aan eens. Dat was de juiste beslissing.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het gebruik van pesticiden door gemeenten – 612 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, sinds 1 januari 2015 bepaalt het Pesticidedecreet dat openbare besturen geen pesticiden meer mogen gebruiken voor het onderhoud van het openbaar domein. In specifieke omstandigheden en onder bepaalde voorwaarden kon echter een afwijking op het verbod worden verkregen. Afwijkingen kunnen als er nog geen afdoende, niet-chemische bestrijdingswijze voorhanden is, of als er onevenredig hoge kosten voor het alternatief beheer zijn.

87 van de 308 gemeenten maakten in 2015 geen gebruik van een afwijking en gaven aan geen pesticiden te hebben gebruikt, antwoordden uw diensten recentelijk.

157 gemeenten rapporteerden een gebruik van minder dan 10 kilogram werkzame stof. In vijf jaar tijd was het gemiddelde pesticidegebruik gedaald van gemiddeld 31 kilogram naar 17 kilogram. Dat is dus de helft.

Het Pesticidedecreet heeft dus een gevoelige reductie teweeggebracht. Dat is positief. Gemiddeld daalde het gebruik van gifstoffen met de helft. 87 gemeenten hebben zelfs een nulgebruik, wat een puike prestatie is. Het wil zeggen dat iedereen, van de groenarbeider tot het bestuur, mee is in het verhaal om die pesticiden af te bouwen en tot nul te herleiden. Maar 87 roept ook op dat 221 gemeenten nog niet pesticidevrij zijn. Daar zijn bepaalde redenen voor. Invasieve soorten moeten worden bestreden, en dat kan soms niet anders dan met pesticiden.

Minister, ziet u nog een marge om de volgende jaren dat cijfer van 87 gemeenten op te trekken? We veronderstellen dat de gemeenten in die mindset om het goed te doen en minder pesticiden te gebruiken, er vandaag al mee bezig zijn. Kunnen die andere gemeenten nog worden aangepakt richting pesticidevrij beheer? Zijn er gemeenten die nog steeds pesticiden gebruiken zonder een afwijking te hebben gekregen? We vermoeden dat sommige gemeenten andere prioriteiten stellen, dat wel rapporteren en zeggen dat ze geen pesticiden gebruiken om de minister tevreden te stellen.

Minister, kunt u ons een lijst bezorgen? Hoe volgen uw diensten dat op? Hoe wordt dit verder door de VMM opgevolgd of wat er wordt gerapporteerd ook klopt met de werkelijkheid? Hoelang zijn de toegestane afwijkingen voor pesticidebeheer geldig? Is zo'n afwijking oneindig of maar voor enkele jaren, tot de beste beschikbare technieken aanwezig zijn of tot men een herinrichting heeft gedaan van een sportterrein, zodat het pesticidevrij kan worden beheerd?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Er zijn 87 gemeenten die geen pesticidegebruik hebben gerapporteerd. Daarnaast zijn er 90 gemeenten die een beperkt gebruik hebben gerapporteerd van minder dan 1 kilogram werkzame stof. Dat zijn gemeenten die pesticiden alleen inzetten waar het echt nodig is, bijvoorbeeld voor de bestrijding van de bruine rat, of bij het gebruik van herbiciden op een enkele begraafplaats omdat daar werkzaamheden of een heraanleg zijn gepland, of voor specifieke onkruiden op een plaatselijk voetbalterrein dat men niet in orde krijgt. Alle gebruikscijfers en afwijkingen zijn samengebracht in het rapport 'Duurzaam gebruik van pesticiden', en dat werd gepubliceerd op 15 december. Het staat ook op de website van de VMM.

Uit de cijfers blijkt dat het gemiddelde gebruik per gemeente sterk is gedaald, van 17 kilogram werkzame stof in 2014 naar 4 kilogram in 2015. Dat is een enorme stap vooruit. Een verdere daling is gekoppeld aan de heraanleg van terreinen. Een deel van het pesticidegebruik past in een omvormingsprogramma.

Ook voor de bestrijding van exoten worden er nog pesticiden gebruikt. Daarover wordt steeds meer kennis verzameld, wat maakt dat in steeds minder gevallen pesticiden als de goede, duurzame oplossing naar voren komen. Dat zal het pesticidegebruik ook verder reduceren.

Er zijn verschillende tools beschikbaar en die worden verder ontwikkeld om gemeenten naar een pesticidevrij beheer te leiden. De doelstelling is om het gebruik te voorkomen en alternatieve gebruiken te stimuleren. Cruciaal is om het terrein om te vormen, zodat er geen pesticiden meer moeten worden gebruikt.

In het najaar 2015 is er een geactualiseerde leidraad pesticidetoets opgemaakt, en die is heel ruim gecommuniceerd. In 2016 werd de website aangepast: www.zonderisgezonder.be, en daar zitten fiches in met goede voorbeelden en mogelijke oplossingen voor specifieke problemen.

In 2017 en 2018 wil de VMM samen met de Vlaamse Vereniging Voor Openbaar Groen (VVOG) en de VVSG een goeदेvoorbeeldenwebsite bekendmaken. De bedoeling is een kennisnetwerk uit te bouwen van gemeenten uit dezelfde regio, zodat ze goede praktijken kunnen delen.

In de communicatie en het verspreiden van goede voorbeelden kijkt de VMM naar de afwijkingsaanvragen en de opmaak van besluiten. Ze zien erop toe dat er wordt gewerkt naar de doelstellingen van het decreet en dat het wordt opgevolgd.

Gemeenten rapporteren hun pesticidegebruik jaarlijks. Bepaalde gemeenten vroegen geen afwijking aan, maar rapporteren wel gebruiksgegevens. Elke gemeente kreeg de vraag om haar gegevens te verifiëren en fouten recht te zetten. De volgende gemeenten gaven aan pesticiden te gebruiken zonder dat ze daarvoor een aanvraag hebben ingediend: Tienen, Roeselare en Zwevegem. De VMM bevraagt op dit moment die gemeenten en gaat na of er iets fout is gelopen, wat natuurlijk altijd kan.

De wetgeving van het verbod op het gebruik van pesticiden voor openbare besturen is steeds meer bekend. Burgers of organisaties contacteren de overheid als er toch wordt gespoten. Met die meldingen contacteert de VMM de gemeenten en wijst hen op hun verantwoordelijkheid. Er is wel geen systematische inventaris van die meldingen.

De generieke lijst met toegestane generieke afwijkingen wordt jaarlijks geëvalueerd. Elk jaar wordt in januari een aangepaste lijst gepubliceerd, en die is online te vinden bij de VMM. Voor het omvormingsprogramma gold een periode van drie jaar: 2015 tot 2017. Op die manier kan er sneller worden geëvalueerd en kan er worden nagegaan of de kennis op het terrein of van nieuwe technieken is verbeterd.

Afwijking volgens procedure 3 – probleemsoort of veiligheidsprobleem – of procedure 5 – probleemterrein – werd afgeleverd voor één jaar: 2015 of 2016. Zo kan men sneller inspelen op nieuwe technieken en betere kennis. In het aanvraagformulier van 2016 werd expliciet gevraagd naar welke alternatieven er werden gebruikt en wat het resultaat was. In bepaalde gevallen kan op vraag van de aanvrager een afwijking voor langere duur worden verleend. Exotenbestrijding kan ook in de winter plaatsvinden. Een aanvraag die in het najaar toekomt, kan dan voor het huidige en het volgende jaar worden toegekend. De VMM bekijkt die aanvragen individueel en evalueert ze op basis van de bekende technieken. Ingevolgde of specifieke dossiers worden teruggekoppeld met de externe experts, zodat ze goed geïnformeerd zijn, mocht de VMM die expertise niet hebben. We maken dus goede vooruitgang en doen verder. We proberen vooral zo veel mogelijk goede praktijken te delen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Minister, het Pesticidedecreet mist op het terrein zijn effect niet. Ik dank u voor de goede zorgen, en ook de VMM, die heel hard bezig is met dit thema. Ik ben blij dat de VVSG in dat kennisnetwerk instapt zodat men onderling praktijken kan uitwisselen, liefst de goede praktijken dan.

Soms heeft de publieke opinie nog vragen over het pesticidevrij onderhouden van het openbaar domein. De overheid moet nadenken hoe ze via campagnes de burger aan het verstand kan brengen dat het moeilijk is voor een bestuur dat het overall, en vooral waar de burger het ziet, spic en span is, dat er geen onkruid tussen voegen groeit. Dat is dikwijls de reactie van besturen: als we het niet doen, krijgen we klachten van burgers die liever pesticiden gebruiken dan wat onkruid en een onverzorgd terrein te zien. Het zou goed zijn om dat als opdracht aan de VMM en het VVSG te geven, om de publieke opinie ervan te overtuigen dat zonder gezonder is, ook voor hen. Gemeentebesturen leveren inspanningen om geen of zo

weinig mogelijk pesticiden te gebruiken, tenzij het niet anders kan. Het is dan ook goed dat er uitzonderingsmaatregelen zijn opgenomen. Ook die bekommernis moet worden meegenomen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over asfaltcentrales en de verwerking van gerecycleerd asfalt – 679 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, almaar vaker zetten asfaltbedrijven in op het recycleren van asfalt. Terecht, dat is een goede zaak, en zo verkleint de asfaltafvalberg. Vlaanderen staat vandaag al 50 procent afgeschraapt asfalt (asfaltgranulaat) toe in de onderlaag bij wegenbouw, en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) wil dat naar Nederlands voorbeeld zelfs optrekken naar 70 procent. Dat is een goede zaak als we kiezen voor de toepassing van de principes van de circulaire economie in de bouw.

Niettemin zorgt de productie van gerecycleerd asfalt zonder meer voor een veel ernstigere vervuiling en is er dus een betere nabehandeling nodig van de uitstoot. Stoot een centrale bij de gewone productie van asfalt ongeveer 2,5 kilogram organische stoffen uit per uur, dan schommelt dat rond de 20 kilogram bij het warm verwerken van deels gerecycleerd asfalt zonder bijkomende nabehandeling. In Nederland staat de nabehandeling al een heel stuk verder dan in Vlaanderen.

De afgassen kunnen niet enkel zorgen voor sterke geurhinder, ze zijn ook bijzonder schadelijk. Bitumen – een vast bestanddeel van asfalt – bevat een aantal bijzonder toxische, kankerverwekkende vluchtige organische stoffen (VOS), zoals benzeen, en polycyclische aromatische koolwaterstoffen (paks), zoals naftaleen en benzo[a]pyreen, die vrijkomen bij verhitting.

VLAREM is hierover dan ook duidelijk: "Afgassen worden op de plaats waar ze ontstaan opgezogen en zo nodig naar een afgasbehandelingsinstallatie geleid. De toxische emissies moeten dus bij de bron worden aangepakt."

Een in het oog springend voorbeeld in deze materie is de asfaltcentrale van Viabuild in Grimbergen. Het bedrijf diende een aanvraag tot wijziging in om zijn milieuvergunning te versoepelen: het wil in plaats van 30 procent mét naverbrandingsvoorwaarde tot 50 procent gerecycleerde asfalt verwerken zonder bijkomende voorwaarden. Het diende ook een bouwaanvraag in voor een nieuwe schoorsteen om afgassen zonder nabehandeling uit te stoten.

Het Actiecomité Borgt en Verbrande Brug in Grimbergen tekende protest aan, want al sinds 2014 was er afwisselend een sterke geurhinder. Er werden 243 bezwaarschriften ingediend, en ook het gemeentebestuur van Grimbergen adviseert negatief. Meer zelfs, de gemeente Grimbergen diende zelf een aanvraag tot wijziging in om de milieuvergunningsvoorwaarden van de asfaltcentrale te verstrengen. De aanvragen liggen nu bij de provincie, waar de provinciale milieuvergunningscommissie merkwaardig genoeg een positief advies heeft gegeven voor de aanvraag van Viabuild. Ze wil ook geen onafhankelijke emissiemetingen in de schouw opleggen bij de volle productie van 50 procent asfaltgranulaat. Ze lijkt hierbij voorbij te gaan aan de bezwaren van de gemeente en de buurtbewoners, en in zekere zin ook geen rekening te houden met de VLAREM-normen.

Minister, mijn vraag was ingediend op 7 december. Intussen heeft de provincie een vergunning verleend. Er zijn bijzondere vergunningsvoorwaarden opgelegd. Er moet eerst worden aangetoond dat de asfaltcentrale aan de normen voldoet voor ze meer dan die 30 procent kan verwerken. Voor deze asfaltcentrale is dat een doorbraak: er moet eerst worden aangetoond dat de VLAREM-norm kan worden gehaald, voor het percentage kan worden opgedreven. Er zijn ook bijzondere vergunningsvoorwaarden wat de metingen betreft.

Grimbergen heeft natuurlijk niet de enige asfaltcentrale, vandaar mijn vragen. Hoe staat u tegenover het verwerken van hoge percentages asfaltgranulaat in asfaltcentrales die niet voorzien in bijkomende nabehandeling van de afgassen? Zijn er eventueel extra maatregelen nodig om de uitstoot van asfaltcentrales die meer gerecycleerd asfalt verwerken, te beperken en zo de luchtkwaliteit veilig te stellen?

Hoeveel van de Vlaamse asfaltcentrales zijn volgens u op dit moment al geschikt om grotere percentages asfaltgranulaat te verwerken, met geschikte nabehandeling en dus zonder de VLAREM-normen te overschrijden? Bent u van plan onafhankelijke worstcasemetingen te laten uitvoeren in de schouw bij asfaltcentrales die hoge percentages warm gerecycleerde asfalt produceren? Hoe vaak zullen deze metingen plaatsvinden?

Kan een niet aangepaste installatie volgens u tot 50 procent asfaltgranulaten verwerken en toch voldoen aan de VLAREM-normen?

VITO maakte reeds een BBT-studie op voor asfaltcentrales. Is er met Nederland een uitwisseling van beste beschikbare technieken om vluchtige gassen te beheersen?

Zijn de plannen van de asfaltcentrale van Grimbergen om tot 50 procent asfaltgranulaat te verwerken zonder grote aanpassingen aan de installatie een goede zaak voor de luchtkwaliteit? Het antwoord op deze vraag kennen we eigenlijk: het is 'neen'. Dat werd intussen gedeeltelijk opgevangen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Meuleman, uw vraag herneemt letterlijk het bezwaarschrift en de argumenten zoals ze zijn ingediend door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Grimbergen. U zult begrijpen dat deze procedure nog loopt en dat ik kan worden aangesproken als beroepsinstantie, en dat ik hier dus niet kan op ingaan. Ik kan en mag hier niet op vooruitlopen. Ik zal hier niet op doorgaan.

Algemeen kan ik wel stellen dat de afdeling Milieu-inspectie jaarlijks de lucht-emissies van asfaltcentrales controleert, enerzijds door de opvolging van de zelfcontroleresultaten van luchtemissiemetingen die zijn uitgevoerd door de exploitanten zelf, en anderzijds door een steekproefsgewijze selectie van gemeenten waar de Milieu-inspectie luchtemissiemetingen laat uitvoeren. In dit kader werden bij diverse asfaltcentrales in 2015 vijf en in 2016 negen emissiemetingen uitgevoerd in opdracht van de Milieu-inspectie.

Uit de controle- en de zelfcontroleresultaten van de exploitanten werden in 2015 en 2016 bij twee exploitanten overschrijdingen vastgesteld van de emissiegrenswaarden voor stof of totaal organische koolstof (TOC). De afdeling Milieu-inspectie heeft het nodige gedaan om deze gevallen te saneren.

Tijdens de emissiemetingen die in opdracht van de afdeling Milieu-inspectie uitgevoerd werden in 2015 en 2016, werden bij vier exploitanten overschrijdingen van de emissiegrenswaarden vastgesteld. De parameters die in te hoge concentratie worden uitgestoten, zijn CO, TOC of totaal stof. Algemeen werd vastgesteld dat de uitgestoten concentratie aan benzeen op één uitzondering na altijd aan de emissiegrenswaarde

voldeed. Waar er overschrijdingen werden vastgesteld, werd er door de afdeling Milieu-inspectie opgetreden en werden de nodige saneringen opgelegd.

In 2017 zal de Milieu-inspectie haar inspanningen wat betreft het uitvoeren van emissiemetingen ter controle van de uitstoot van asfaltcentrales voortzetten in lijn met de inspanningen die de afgelopen jaren zijn gebeurd.

Ik kan niet ingaan op een individueel dossier. Dat zou niet wijs zijn, want dan pas zouden we procedurefouten krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik wou met mijn vraag helemaal niet ingaan op een individueel geval. Integendeel, daar is al grotendeels een oplossing en er is tegemoetgekomen aan de bezorgdheden van het actiecomité.

Mijn bezorgdheid gaat over de achttien andere Vlaamse centrales. U legt de vinger op de wonde als u het hebt over de metingen. Die zijn, u geeft het toe, steekproefsgewijs wat de Milieu-inspectie betreft, en gebeuren vaak via zelfcontrole door de asfaltcentrales. Bij de centrale van Grimbergen en in het rapport van het actiecomité, dat u ongetwijfeld hebt gezien, werd aangetoond dat de metingen via de zelfcontrole gebeurden op een moment dat de asfaltcentrale niet draaide of dat er zeker geen gerecycleerd asfalt verwerkt werd. Dat was dus eigenlijk helemaal zinloos.

Het is zeer belangrijk dat de Vlaamse overheid een goed zicht krijgt op de situatie in de negentien asfaltcentrales. Er moet systematisch en niet steekproefsgewijs een aantal keer per jaar worden gemeten door een onafhankelijke instantie – daarbij moeten een aantal stoffen worden gecontroleerd – om zeker te zijn, één dat er geen geurhinder is, maar dat is secundair, en vooral twee, dat er geen schadelijke stoffen en extra fijnstof in onze lucht worden uitgestoten.

Er moet worden gekeken naar de manier waarop gewerkt wordt. Dat betreft ook geen individueel dossier. Er zijn al VITO-studies gebeurd. Die zeggen dat het zeer moeilijk is om in bestaande asfaltcentrales gerecycleerd afval te verwerken. Er moeten daarvoor filters komen of naverbranding. Dat is zeer duur en de bedrijven installeren dat liever niet, terwijl dit in Nederland verplicht is. Ik denk dat er aan die techniek iets moet worden gedaan en dat er moet worden onderzocht of het mogelijk is, maar volgens onderzoek dus duidelijk niet, om dat asfalt op een warme manier te gaan recycleren, zonder dat die nabehandeling er komt.

Ik denk dat u, één, moet meten, regelmatig moet meten en onafhankelijk moet meten, en twee, dat u erop moet toezien dat de normen gehaald worden, en zo niet moet u natuurlijk optreden. Dat heeft niets te zien met een individueel dossier in Grimbergen. Dat was op het moment van mijn vraag inderdaad acuut, maar exemplarisch voor de problematiek van de asfaltcentrales.

We zijn absoluut voorstanders van recyclage. Daar moet op worden ingezet in het kader van de circulaire economie, maar dat moet op een propere en veilige manier gebeuren. De bedrijven moeten instaan voor het zuiveren van de lucht en niet alleen de winst opstrijken, want het is veel goedkoper om met gerecycleerd asfalt te werken. Hoe hoger het percentage dat kan worden ingebracht, hoe voordeliger. Ik hoop dat u daar niet aan zult toegeven en dat u zult inzetten op de zuiverheid van de lucht.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Mevrouw Meuleman haalt terecht aan dat de recyclage van asfalt goed is voor ons milieu. Het wordt beter gerecycleerd dan dat men het

ergens dumpst, want er zijn nadelen verbonden aan dat zwaar teerhoudend asfalt. Mijn fractie is vragende partij om bij de bron meer verplichtingen op te leggen zodat men de juiste behandeling van dat asfalt kan verkrijgen. Als er afgeschraapt wordt, moet er voorafgaand worden getest welke teercapaciteit een asfaltlaag heeft voordat men kan beslissen of het asfalt recycleerbaar is en op welke manier.

Het is belangrijk dat de OVAM nakijkt waar de controles moeten gebeuren. Dat is meestal op het terrein voordat het asfalt in de verwerkingsinstallatie terechtkomt.

Mevrouw Meuleman, u hebt weinig vertrouwen in uw partijgenoot die gedeputeerde is van Leefmilieu in de provincie Vlaams-Brabant. Het zal me toch verwonderen dat iemand van uw partij maatregelen ... (*Opmerkingen van Elisabeth Meuleman*)

Toch is het zo. Zij beslist toch over het al dan niet toekennen van een milieuvergunning? Als de voorwaarden dan niet worden nageleefd, is het toch ook aan de provincie om daarop toe te zien. Ik kan het mis hebben.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik heb de resultaten gegeven. Die duiden erop dat er gerichte controles zijn.

Mijnheer Nevens, u verwijst naar de OVAM. Zij hebben in dezen geen bevoegdheid. Het is de Milieu-inspectie die de controles moet uitvoeren. De OVAM heeft geen zicht op het gebruik, waar, hoe of wat.

Bart Nevens (N-VA): De OVAM doet toch controle op de kwaliteit van gronden? Het zou goed zijn dat de OVAM ook controle uitoefent op de kwaliteit van afval om als nieuwe grondstof te gebruiken. Ik zie een aantal gelijkenissen.

De voorzitter: Mijnheer Nevens, u hebt nu geen spreekrecht. Ik stel voor dat u het daarbij houdt.

Minister Joke Schauvliege: De OVAM heeft in dezen dus geen bevoegdheid. We zullen uw bezorgdheid formuleren richting de OVAM, maar het is dus aan de Milieu-inspectie. Nog maar eens, de inspectie zal haar inspanningen van 2015 en 2016 voortzetten in 2017.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik wil u vragen om de controles door de Milieu-inspectie op te voeren. Deze moeten regelmatig en systematisch gebeuren. Nu is dat zeer willekeurig en op een creatieve manier.

Mijnheer Nevens, uw opmerkingen begrijp ik helemaal niet wat de provincie en mijn collega-gedeputeerde betreft. Zij heeft er net voor gezorgd dat in de vergunning de voorwaarden zijn ingeschreven, dat er wordt geëvalueerd, dat de normen haalbaar zijn en dat dit moet worden aangetoond. Ze hebben een artikel in die zin gewijzigd. Het zal aan dat bedrijf zijn om dat te doen. De vraag is of dat inderdaad mogelijk zal worden.

We stellen ons daar grote vragen bij. Deze case zal het misschien aantonen, en ik denk dat we niet moeten wachten. Het is voor de negentien Vlaamse centrales belangrijk dat we op eenzelfde strenge manier kijken naar die asfaltverwerking. Laat Grimbergen daarvoor een case zijn, door mijn collega-gedeputeerde geïnitieerd. Het zou jammer zijn dat alleen Grimbergen recht heeft op een propere uitstoot en de omwonenden van de andere centrales niet. Deze strengere normen zouden op Vlaams niveau moeten worden geïnstalleerd en niet alleen door mijn gedeputeerde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de recente fijnstofpiek en luchtkwaliteit
– 680 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over lozingen van vervuulende stoffen in de lucht
– 737 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, op 6 december 2016 hebben de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en Leefmilieu Brussel gemeld dat de informatiedrempel voor fijnstof in Vlaanderen en in Brussel werd overschreden. Die ochtend bedroeg de gemiddelde concentratie van PM10 57 microgram per kubieke meter. Helaas is een dergelijke piek van fijnstof in onze contreien geen uitzondering. De achtergrondwaarden liggen immers al bijzonder hoog.

Fijnstof is ontzettend schadelijk voor de gezondheid. In België is de luchtverontreiniging naar schatting verantwoordelijk voor bijna tienduizend vroegtijdige sterfgevallen en 2,5 miljoen verloren werkdagen door ziekte per jaar. De luchtkwaliteit gaat er bijzonder traag op vooruit. We staan nog steeds zeer ver van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).

Ik heb deze vraag om uitleg ingediend nog voor enkele dagen geleden een nieuwe studie en een groot artikel in De Standaard zijn verschenen over de relatie tussen fijnstof en studie- en leerprestaties. Dit zou evenveel doorwegen als de achtergrond of het opleidingsniveau van de moeder. Iedereen die het onderwijs opvolgt, weet dat dit zwaar doorweegt. Dit heeft echt effecten op de leerprestaties en op andere zaken.

Op 6 december 2016, na de overschrijding van de informatiedrempel, heeft de VMM meteen een stookadvies gegeven om geen hout te stoken als bijverwarming of om sfeer te creëren. Een beperking van de houtverbranding op dagen met te veel fijnstof heeft een belangrijke positieve impact op de gezondheid. Dit is dan ook een logische aanmaning.

Vreemd genoeg is er echter geen advies gegeven over de beperking van het wagengebruik of over het minderen van de snelheid. Op 6 december 2016 waren er op sommige momenten nochtans voor meer dan 200 kilometer aan files.

Het verkeer blijft een grote bron van luchtvervuiling. In Vlaanderen treedt het smogalarm in werking wanneer de fijnstofmodellen voor minstens twee dagen concentraties hoger dan 70 microgram per kubieke meter als Vlaams gemiddelde voorspellen. Ook bij lagere normoverschrijdingen zou echter logischerwijze op de factor van het autoverkeer moeten worden gewezen.

In de beleidsbrief van federaal minister Marghem viel ook nieuws te lezen. Ze heeft aangekondigd met de gewesten een samenwerkingsakkoord te willen uitwerken over de verbetering van de luchtkwaliteit. Aangezien fijnstof en NO_x zich weinig van politieke of administratieve grenzen aantrekken, is dit geen overbodige luxe.

Op 2 december 2016 heeft de federale ministerraad het voorstel van samenwerkingsakkoord goedgekeurd. Dat is dan naar de Raad van State vertrokken. Ik zal mijn vragen dan ook enigszins moeten aanpassen.

Minister, is het een bewuste beleidskeuze dat de VMM bij een piek van fijnstof vooral een stookadvies publiceert? Vindt u het niet logischer naast dit stookadvies ook duidelijk te blijven adviseren de auto minder te gebruiken en minder snel te rijden?

Welke bijkomende structurele maatregelen zult u nemen om de pieken van fijnstof in Vlaanderen sneller te laten afnemen en de luchtkwaliteit substantieel te verbeteren? Volstaan de bestaande actieplannen of zal het nieuwe actieplan, dat er zit aan te komen, strenger zijn en meer rekening houden met de normen van de WHO dan met de Europese doelstellingen?

Bent u op de hoogte van het samenwerkingsakkoord dat de Federale Regering in verband met de luchtkwaliteit wenst af te sluiten? Steunt u dit voornemen? Is hierover al overleg gepleegd? Waar liggen volgens u de kansen? Wat staat in het samenwerkingsakkoord dat is goedgekeurd? Wat zullen volgens u de voordelen zijn?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, halverwege december 2016 heeft de VMM haar jaarlijks rapport uitgebracht over lozingen in de lucht. De boodschap is genuanceerd. We hebben in 2015 opnieuw minder luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen uitgestoten. Dat is een goede zaak. Er wordt minder steenkool gebruikt, ten voordele van aardgas. Op Europese aansturing wordt zwavel ten dele uit de fossiele brandstoffen gefilterd. We hebben oefeningen inzake energie-efficiëntie gedaan. Tot daar is het goed nieuws. Zorgwekkender is echter dat twee sectoren, huishoudens en verkeer, die dalende trend voor de meeste vervuilende stoffen niet volgen. Dat wisten we al. Dit betekent niet dat er geen reducerende acties zijn ondernomen of dat die maatregelen geen reducties hebben opgeleverd. Er komen nu eenmaal meer gezinnen en meer voertuigen bij. Dit doet het effect van die maatregelen teniet.

Sinds een paar jaar durven we ten aanzien van de huishoudens het probleem van de houtverbranding aan de kaak te stellen. Het rapport stelt overigens dat in Vlaanderen meer hout wordt verbrand dan vroeger. Dat is vreemd. De vraag is dan ook of het nieuwe stookadvies van de VMM volstaat.

Dit advies geldt overigens niet voor mensen die houtverbranding als basisverwarming gebruiken. Dat kijken we nog wat door de vingers. We hebben ook de reactie van de producenten gekregen dat we geen rekening houden met het feit dat er al performante kachels op de markt zijn die door naverbranding beter presteren met betrekking tot die vervuilende stoffen. Er is waarschijnlijk nog wat werk aan de winkel. Dat brengt me bij het zwakke punt, namelijk dat de productnormering nog steeds een federale materie is.

Minister, u hebt recent in de commissie verklaard dat u een nieuw luchtkwaliteitsplan moet opstellen. Dat zal voor het eind van dit jaar gebeuren. Naar aanleiding hiervan zou ik u graag een aantal vragen stellen.

Het verbranden van hout in kachels is gezellig, maar ook vervuilend. Mensen verbieden te stoken, is niet leuk. Het is ook geen populaire maatregel. Ik heb het daarnet al over de productnormering gehad.

Pleegt u overleg met de bevoegde federale minister om op die manier iets te doen aan de kachels die op de markt komen? Zo zouden de mensen nog wel degelijk hout kunnen stoken, maar dan enkel in kachels die op een behoorlijke manier, onder meer door naverbranding, met de vervuilende stoffen omgaan. Het gaat dan om de productnormering.

U bereidt ongetwijfeld al het nieuw luchtkwaliteitsplan voor. Ik weet niet of u al concrete acties voor ogen hebt die de verschillende vervuilende stoffen zouden

terugdringen. Ik heb er in mijn tekst een aantal opgesomd, maar ik probeer het kort te houden. Hebt u concrete zaken voor ogen?

Mijn derde vraag heeft betrekking op de sensibilisering. De huisgezinnen zijn verantwoordelijk voor een groot gedeelte van de luchtverontreiniging op verschillende gebieden en met verschillende stoffen. Traditioneel wordt voor die doelgroep sterk ingezet op sensibilisering. Zo hebben kinderen een positieve invloed op het gedrag van hun ouders. Ik ben dan ook benieuwd welke educatieve en sensibiliserende projecten inzake de luchtverontreiniging momenteel nog lopen. Welke bijkomende inspanningen wilt u nog leveren? Zijn er nog projecten die in de toekomst van start kunnen gaan?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Meuleman, ik leid uit uw vraagstelling af dat het stookadvies volgens u de enige maatregel is die we nemen. Dat is natuurlijk helemaal niet het geval. Ik geef een paar voorbeelden. Het gaat om een totaalactieplan waar we ook de resultaten van zien.

Mijnheer Vandaele, u hebt terecht gesteld dat de resultaten van het gevoerde beleid er zijn. Dat kost natuurlijk tijd. Het zal niet op één dag tijd allemaal opgelost zijn. De resultaten zijn echter indrukwekkend. Ik geef een paar voorbeelden van maatregelen die we hebben genomen.

We hebben de autofiscaliteit vergroend, zowel de verkeersbelasting als de belasting op de inverkeerstelling. We zien dat er minder dieselwagens op de weg rijden. We hebben een kader voor lage-emissiezones uitgewerkt. We nemen maatregelen in verband met de overslagactiviteiten. Er zijn tal van voorbeelden van de maatregelen die we nemen.

Op basis van de resultaten waarover we beschikken, nemen we in Vlaanderen ook bijkomende maatregelen. Een van die maatregelen is nieuw, namelijk het stookadvies. Dit is een bewuste beleidskeuze van de VMM. Studies tonen immers aan dat houtverbranding een grote lokale bijdrage tot de luchtverontreiniging levert en een negatieve impact op de volksgezondheid heeft.

De VMM kondigt een stookadvies af zodra het daggemiddelde aan fijnstofconcentratie op koude, windstille dagen hoger ligt dan 50 microgram per kubieke meter en er binnen de 24 uur geen verbetering is voorspeld. Dit is geen dwingende maatregel. Het is adviserend en sensibiliserend bedoeld.

Mevrouw Meuleman, dit advies komt boven op de reeds bestaande maatregelen, waarvan ik er daarnet al een aantal heb vermeld. Er is echter ook het smogalarm. U hebt daarnet gevraagd of we niet trager moeten rijden. Die maatregel bestaat natuurlijk al. Het smogalarm treedt in werking zodra de voorspelde gemiddelde fijnstofconcentratie gedurende twee opeenvolgende dagen hoger ligt dan 70 microgram per kubieke meter. De maatregelen die tijdens een smogalarm worden genomen, zijn niet louter adviserend, maar dwingend. De maximumsnelheid wordt op een aantal snelwegen van 120 kilometer per uur tot 90 kilometer per uur verlaagd.

Sinds de invoering in 2006 is het smogalarm negen keer geactiveerd. De laatste keer was op 13 en 14 maart 2015, bijna drie jaar geleden. De voorbije jaren zijn niet enkel de gemiddelde fijnstofconcentraties afgenomen, maar ook het aantal pieken en bijgevolg de frequentie van het aantal smogalarmen.

De actieplannen die u hebt aangehaald, hebben er de voorbije jaren voor gezorgd dat de fijnstofconcentraties een belangrijke daling kennen. Voor het derde jaar op rij voldoet Vlaanderen aan de Europese normen inzake fijnstof. Het gaat dan om zowel de gemiddelde concentraties per jaar als het maximaal aantal toegelaten

dagoverschrijdingen per jaar. De uitvoering van die plannen vormt echter niet het eindpunt van het beleid. We moeten onze plannen voortdurend aanpassen en versterken. Dat doen we ook. In een nieuw Vlaams luchtbeleidsplan, waarnaar al is verwezen en waar ik straks nog op terugkom, zullen we dit doen.

Het samenwerkingsakkoord dat in de beleidsbrief van minister Marghem is aangehaald, is me uiteraard bekend. Mijn administratie heeft dit samenwerkingsakkoord, in overleg met de andere gewesten en de federale overheid, uitgewerkt. Het past in de uitvoering van een internationaal akkoord, het herziene Protocol van Göteborg, dat dan weer past in een verdrag van de Verenigde Naties. Het herziene Protocol van Göteborg legt België reductiedoelstellingen op voor verschillende luchtpolluenten, zoals stikstofoxiden en fijnstof. In het samenwerkingsakkoord worden deze doelstellingen over de gewesten verdeeld. De federale bijdrage moet de gewesten ondersteunen om hun reductiedoelstellingen te realiseren.

De Vlaamse Regering heeft het samenwerkingsakkoord op 16 september 2016 principieel goedgekeurd. Zodra alle gewesten en de federale overheid het samenwerkingsakkoord hebben goedgekeurd en ondertekend, zullen we gezamenlijk de Raad van State om een advies vragen. Daarna zal het akkoord aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

De eisen die we stellen aan huishoudelijke verwarmingsapparaten op vaste brandstof, zowel stukhout, houtpellets en steenkool, zijn opgenomen in het koninklijk besluit van 12 oktober 2010 tot regeling van de minimale eisen van rendement en emissieniveaus. Mijn diensten hebben tijdens de totstandkoming van dit koninklijk besluit intensief met de federale diensten overlegd. Hierbij is maximaal rekening gehouden met de technologische evoluties.

Bijlage I en bijlage II van het koninklijk besluit geven de minimale rendementseisen en de maximale emissieniveaus voor koolstofmonoxide weer. Deze eisen zijn doorheen de jaren geleidelijk verstrengd. De minst strenge fase I is eind 2011 ingegaan. De strengere fase II geldt sinds eind 2013. Eind 2016 is de nog strengere fase III ingegaan.

De eisen zijn afhankelijk van het toesteltype. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen voorzetkachels, inzetkachels, accumulerende toestellen, pellettoestellen, open haarden, ketels en ketel-kachelcombinaties. In de praktijk moet de uitstoot van modellen die nu op de markt worden gebracht, worden beperkt door onder meer een getrappt zuurstofvervoer, een naverbranding van de rookgassen en een betere isolatie van de verbrandingskamer. Indien ze hierover niet beschikken, kunnen ze niet aan de emissie-eisen voldoen. Naverbranding van de rookgassen is voor de toestellen die nu op de markt worden gebracht, nu al grotendeels een standaardtechniek.

Daarnaast heeft de Europese Commissie in 2015, in uitvoering van de Europese Ecodesignrichtlijn, energie-efficiëntie-eisen en emissiegrenswaarden bepaald voor de uitstoot van stikstofoxide, stof, koolstofmonoxide en vluchtige organische stoffen uit toestellen die in Europa op de markt worden gebracht. Voor ketels op vaste brandstof gaan de eisen in vanaf 1 januari 2020. Voor kachels op vaste brandstof gaan de eisen in op 1 januari 2022.

Het ambitieniveau van de emissie- en rendementseisen komt overeen met het ambitieniveau dat we kennen uit fase III van het koninklijk besluit van 12 oktober 2010. Dit betekent dat die eisen al sinds 2016 bij ons van kracht zijn.

Het is belangrijk erop toe te zien dat in België geen kachels op de markt worden gebracht die niet aan de vereisten voldoen. Na overleg met mijn diensten en met de betrokken sectorvertegenwoordigers zijn de federale inspectiediensten met inspectiecampagnes gestart. De niet-conforme toestellen worden uit de rekken gehaald.

Aangezien de huidige Belgische productnormering reeds ambitieus is en aangezien de gestandaardiseerde Europese productnormering vanaf 2022 van kracht wordt, is er geen reden om op het niveau van de Belgische overheid voor nieuwe en strengere productstandaarden te ijveren.

De uitstoot van een houtkachel blijft hoe dan ook erg afhankelijk van de wijze van gebruik. Een performante kachel waarin bijvoorbeeld vochtig en verontreinigd hout wordt gestookt en waarbij de zuurstoftoevoer niet goed is geregeld, zal nog steeds veel fijnstof uitstoten. Daarom is het belangrijk om verder in te zetten op een goed stookgedrag en een goed onderhoud van de houtkachels door de particulieren. Sensibilisering is daarbij ook essentieel.

Momenteel wordt er inderdaad gewerkt aan een nieuw Vlaams luchtbeleidsplan. Dat zal ook emissiereductieprogramma's bevatten, in uitvoering van de NEC-richtlijn (National Emission Ceilings). Dat plan zal alle relevante pollutanten bevatten. Met het nieuwe luchtbeleidsplan wil ik ook garanderen dat alle grenswaarden overal in Vlaanderen duurzaam gerespecteerd worden, dat de uitstoot verder blijft dalen en dat wordt voldaan aan de nieuwe Europese doelstellingen inzake maximale uitstootplafonds voor zwaveldioxide, stikstofdioxide, ammoniak, vluchtige organische stoffen en fijnstof.

Over het plan wordt nog uitvoerig overlegd met alle betrokken doelgroepen. Het is niet aangewezen om daar nu al concrete maatregelen uit te nemen. Het is belangrijk om een goed overleg te hebben. Uiteraard zal opnieuw aandacht gaan naar het wegverkeer, zowel wat betreft de verdere vergroening van het wagenpark als het beheersen van het aantal kilometers. Maar laat ons ook de scheepvaart, huishoudens, landbouw en de industrie niet vergeten. Ook daar zullen nieuwe maatregelen worden genomen.

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) zet sterk in op het informeren en sensibiliseren van de bevolking. Ze doen dat via verschillende communicatiekanalen: de website, rapporten en publicaties, Facebook, de digitale nieuwsbrief, persberichten, interviews enzovoort. Er werd een educatief pakket 'Luchtverontreiniging' ontwikkeld voor het basisonderwijs in Vlaanderen. Het lessenpakket richt zich tot leerlingen van 9 tot 11 jaar. Ze vernemen in vier educatieve lessen wat lucht en luchtverontreiniging is, wat de gevolgen zijn en hoe zij er zelf iets aan kunnen doen. Het pakket is beschikbaar. De Vlaamse Milieumaatschappij heeft het pakket in het laatste kwartaal van 2016 geactualiseerd. De vormgeving is aangepast aan de huisstijl van de Vlaamse overheid. In december 2016 is het pakket gedrukt in drieduizend exemplaren. Het pakket wordt in de loop van 2017 naar alle lagere scholen van alle netten in Vlaanderen gestuurd.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is een discussie die we al een aantal keer gevoerd hebben. U zegt telkens weer dat de fijnstofconcentratie verbeterd is, en ik kan dat alleen maar bevestigen. Die is inderdaad verbeterd, als je de evolutie over de voorbije jaren ziet. Maar het is wel zo dat we bijna nergens de waarden halen die de Wereldgezondheidsorganisatie vooropstelt. U zegt dat we bijvoorbeeld sinds een aantal jaren geen smogalarm meer gehad hebben. Maar dat geldt pas vanaf twee dagen en als er 70 microgram wordt gemeten in de lucht. De pieken die we nu hebben, komen misschien niet aan die 70 microgram, maar het zijn wel fijnstofpieken die de normen overschrijden. Dat zijn dan inderdaad die Europese normen, en niet de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie. Die pieken zijn er dus wel degelijk nog, misschien niet zo hoog, maar op die dagen is het vrijblijvende advies om geen hout te verbranden, misschien toch onvoldoende. Moeten we op die momenten niet sneller een smogalarm instellen? Kan er niet al vroeger, bijvoorbeeld in uw actieplan, bekeken worden of dat bij piekmomenten ook van kracht kan zijn?

Ik wil erop aandringen dat u in de nieuwe plannen die u voor 2017 maakt, strenge normen durft te hanteren. We moeten niet bang zijn om het beter te doen dan de Europese normen. Het artikel dat op 6 januari, dus na het indienen van mijn vraag, in De Standaard verscheen, is toch wel frappant. Het zegt wel dat we het beter doen, maar bijvoorbeeld de link met de leerprestaties is gemeten op plekken waar de Europese normen niet overschreden worden en waar we zagezegd goed zitten en gezond bezig zijn. Ook daar stelt men dus linken vast. Het artikel somt ze mooi op: leerprestaties, dementie, verhoogde risico's op hart- en vaatziekten, genen van foetussen die in de war gestuurd worden enzovoort.

De gezondheidsrisico's worden dus alsmear meer en beter in kaart gebracht in zijn wetenschappelijke studies. En dat is bij achtergrondwaarden die de Europese normen niet overschrijden, maar waarvan blijkt dat die niet streng genoeg zijn, minister. Het zal misschien wat tendentius geweest zijn van De Standaard – de pers is de pers, ik ken dat ook. Maar hun subtitel was dat we van minister Schauvliege op gezond verstand moeten rekenen. De teneur is: ik wil niets verplichten, ik wil niets afdwingen, ik ga de mensen sensibiliseren. Maar dat is geen beleid, minister. En dat toonde dat artikel ook wel een beetje aan.

Als u nieuwe plannen opmaakt, mag u ambitius genoeg zijn, mag u de normen streng genoeg stellen en mag u inderdaad een aantal maatregelen – bijvoorbeeld dat smogalarm – instellen die wel degelijk bindend zijn en die ervoor zorgen dat we ambitius genoeg zijn in het fijnstofbeleid, in het verkeersbeleid en in het terugdringen van fijnstof door autoverkeer. Er kan niet gezegd worden dat het beleid nu in die richting gaat, zeker in en rond Brussel en andere plekken. Ik zou daarom willen vragen dat u die problematiek echt ernstig blijft nemen en dat u niet te vrijblijvende maatregelen voorstelt in het nieuwe plan, maar echt wel ambitieuzere.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, met name wat de huisgezinnen betreft, wil ik erop aandringen om nog eens extra te sensibiliseren. Elke nieuwe lichte kinderen moet eigenlijk opnieuw gesensibiliseerd worden. Bij elk nieuw blik kinderen dat we opentrekken, moeten we die oefening opnieuw doen. Dat is heel belangrijk, want we zien dat het relatieve aandeel van de huishoudens in bijvoorbeeld de uitstoot van persistente organische pollutanten zoals dioxines en paks (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) stijgt. Dat is ook bij verkeer, industrie en energieproductie zo. Maar ook het aandeel in fijnstofemissies stijgt bij de huishoudens – er is al verwezen naar houtverbranding – en bij de industrie. Het aandeel zware metalen stijgt bij de huishoudens en bij het verkeer. Het is dus niet onbelangrijk om naar die huishoudens te kijken.

Ik spreek hier natuurlijk over het aandeel. Het is wel duidelijk dat als bepaalde sectoren hun best doen en hun uitstoot verminderen, het aandeel van andere sectoren groter wordt. Dat geef ik erbij als kanttekening.

De voorzitter: De heer Sanctorum heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevorde (Onafhankelijke): Ik weet dat het politieke en het beleidsdiscours daaromtrent niet zullen veranderen. Ik ben het eens met mevrouw Meuleman. Fijnstof bepaalt nog altijd de grootste ziektelast vanuit onze omgeving, ook in Vlaanderen, ook bij het respecteren van onze wettelijke normen. Dat is al berekend door de VMM. We mogen dat echt niet minimaliseren. Elke maand verschijnt er wel een nieuw onderzoek waaruit de schadelijkheid van fijnstof blijkt.

Minister, ik weet dat dat stookadvies iets heel vervelends is. Een open haard, een kachel, dat is pure gezelligheid, zeker in de kerstsfeer, toen dat stookadvies werd

gelanceerd. Maar wordt dat advies ook gerespecteerd? Bestaan daar indicaties voor? Hebben we er enig idee van of mensen daarnaar luisteren?

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, je kunt dit thema positief of negatief bekijken, maar het jaarverslag van de VMM heeft heel duidelijk aangegeven dat Vlaanderen koploper is wat betreft de expertise, de metingen en het nemen van maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. We hebben de afgelopen jaren ook een sterke daling gekend. De afgelopen twee jaar zijn de Europese jaargrenswaarden voor fijnstof ook bereikt. Ik wil daar helemaal niet mee zeggen dat we niet nog inspanningen kunnen doen. Ik heb in uw antwoord ook duidelijk gehoord dat u dat blijft aangrijpen om koploper te blijven.

Bij het verhaal van de huishoudens en de kachels zijn we al eens blijven stilstaan tijdens een actualiteitsdebat. Ook daar hoor ik dat wij strenger zijn dan de Europese normen, wat betreft het opleggen van voorwaarden aan kachels. U zit in overleg met die sector. Ik wil dat extra aanmoedigen, om met die sectoren en ook met het federale niveau, dat zich kan uitspreken over productnormering, het nodige overleg te blijven hebben.

Ik vraag me af of het daarbij ook een thema zou kunnen zijn om als mensen een kachel kopen, hen ook informatie te geven over de mogelijkheden die ze hebben om te kiezen voor bijvoorbeeld nog efficiëntere kachels met minder uitstoot. Ik heb in het actualiteitsdebat verwezen naar het idee van een soort ecolabeling, waarbij je een codering toekent, zodat mensen die een kachel kopen, daar even bij stilstaan, want dat gebeurt zeker niet altijd. Het is ook niet altijd eenvoudig om die informatie op een eenvoudige manier over te brengen. Er is ook de informatie over hoe je efficiënt kunt stoken in zo'n kachel. Ik weet dat er een brochure is, maar het is op het moment dat men een kachel koopt, dat die informatie het meest aankomt bij de mensen. Misschien is dat nog een idee om mee te nemen in het overleg. Daar kan nog potentieel liggen in het overbrengen van die boodschap.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik denk dat niemand dit minimaliseert. Anders zouden we niet al die acties ondernemen en zouden we ook geen resultaat boeken. Om te leren lopen, moet je natuurlijk wel eerst kunnen stappen. Het is heel gemakkelijk, mevrouw Meuleman, om vanuit de oppositie te zeggen dat we direct moeten voldoen aan de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie. Wie A zegt, moet ook B zeggen. Ik hoor graag wat u allemaal zou willen doen. Dan stoppen we allemaal van vandaag op morgen met autorijden en stopt iedereen met de kachel aan te steken. Ik wil het heel graag horen. Geef uw lijstje en we zullen het met alle actoren verder bespreken bij het opmaken van het volgende fijnstofactieplan.

Het is natuurlijk heel gemakkelijk om te staan roepen en populistische praat te verkopen – sorry dat ik het zo zeg – op de kap van onze kinderen, die toch zo afzien. Ik vind die taal vreselijk. Kijk naar de resultaten, kijk naar het actieplan. We zijn bezig. We zorgen ervoor dat het op het terrein wordt uitgevoerd. Mensen bang maken en hen onrealistische zaken vragen, daar bent u bijzonder goed in. Maar zeg dan ook waar het op aankomt en wat er in de praktijk van elke Vlaming zal worden verwacht. Dat wil ik graag wel eens van u horen. Wie A zegt, moet B zeggen.

Ik heb het al een paar keer gezegd: we nemen maatregelen, de resultaten zijn er en we doen verder. Wie daar doof voor is, wil het niet horen en doet alsof er niets gebeurt of alsof wij minimaliseren.

Collega Vandaele, ik ben het volledig met u eens. Daarom hebben we ook dat pakket. We zullen dat ook blijven herhalen in scholen. We hebben ook onze milieuzorg op school, waar al die facetten en aspecten in aan bod komen.

Mevrouw Rombouts, die ecolabeling zal ik meenemen in het overleg met het federale niveau en het op die manier nog eens onder de aandacht brengen. Er zijn ook een aantal gelegenheden om het nog meer duidelijk te maken aan de mensen. Ik denk dan aan beurzen als Batibouw. Ook daar kan juiste informatie heel wat opleveren.

Het stookadvies, mijnheer Sanctorum, is nog maar net gestart. We hebben daar nog geen zicht op. Over een paar maanden zullen we zien of we daar resultaten van hebben.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, u noemt mij populistisch, maar ik heb geciteerd uit artikels en onderzoeken van professoren aan universiteiten. Die onderzoeken worden talrijker en talrijker. Ik zal de boodschap overmaken dat u vindt dat ze populistisch zijn. Veel meer heb ik niet gedaan.

Wat ik wel wil doen, is de uitdaging aangaan en met een aantal voorstellen komen. Ik heb er een gedaan – maar daar hebt u nog niet op geantwoord – om bij pieken en overschrijdingen een smogalarm te laten ingaan, omdat dat een dwingende maatregel is die zijn effect al bewezen heeft. De houtverbranding was een vrijblijvende maatregel, waar u nog geen resultaat van hebt. Als actieplan bij piekmomenten is dat inderdaad wat mager. We zullen afwachten.

Ik neem de handschoen op en zal ervoor zorgen dat u tegen dat uw volgende luchtvervuilingsplan 2017 klaar is, voorstellen hebt van ons die u dan kunt meenemen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jelle Engelbosch aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het ondersteunen van de aanplant van bacterievuurresistente meidoornhagen – 696 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, in 2016 is er een verhoogde aanwezigheid van bacterievuurinfecties waargenomen op meidoornhagen en fruitbomen. Onder meer het extreem natte voorjaar droeg bij tot een verspreiding van de ziekte. Het is niet nuttig de discussie te voeren over de vraag of het komt door de meidoornhagen of de fruitbomen of waar het probleem start. In de praktijk stelt men vast dat meidoornhagen vaak worden gesnoeid in de zomermaanden, terwijl dat tussen oktober en maart zou moeten gebeuren.

Het blijkt dat er verschillende bacterievuurresistente rassen op de markt zijn: een Noord-Amerikaanse en ook het Platform voor Publieke Ondernemersadviesorganisaties (PPO) Nederland heeft na dertig jaar onderzoek blijkbaar een resistente soort ontwikkeld. De landbouwer kan via de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) een beheersovereenkomst sluiten voor de aanplanting van kleine landschapselementen (KLE).

Minister, hebt u zicht op de ontwikkeling van bacterievuurresistente meidoornsoorten? Wordt er beleidsmatig nagedacht om die resistente soorten mee te nemen in het natuurbeleid, bijvoorbeeld in gebieden met fruitteelt? Kunt u een inschatting maken van de grootte van het aandeel van meidoornhagen in de beheersovereenkomsten van de VLM? Denkt u eraan om bij de beheersovereenkomsten met landbouwers te focussen op resistente soorten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Engelbosch, ik voel wat stress om uw vraag om uitleg te beantwoorden omdat het antwoord dat men heeft opgesteld vol Latijnse soortenbenamingen staat. Ik zal dat proberen te doen in een voor u en mij verstaanbare taal.

Er zijn in Vlaanderen geen actuele veredelingsprogramma's gekend om bacterievuurresistente meidoorn te ontwikkelen. Ook in andere lidstaten is het onderzoek naar bacterievuurresistente rassen beperkt. Begin jaren 80 werd gedurende 25 jaar in Nederland onderzoek gedaan naar de meest bacterievuurresistente rassen. De *Crataegus Succulenta Jubilee* werd er als beste ras geselecteerd. Het is een meidoorn voor aanplanting in straten en lanen.

In de jaren 90 werden in Frankrijk een aantal types gescreend op hun vatbaarheid. Hiervan was onder meer de *Crataegus Mollis* weinig tot niet vatbaar. Het bleek ook dat andere types uit Noord-Amerika doorgaans minder vatbaar zijn dan de types uit Eurazië.

Dit onderzoek behoeft evenwel een kanttekening omdat de vatbaarheid werd gemeten in de scheuten. Infecties van bacterievuur worden echter vaak in de bloeiems vastgesteld. Meidoorns met steriele bloemen zijn vrijwel onvatbaar. Die komen bijvoorbeeld voor in de gekende meidoorn *Crataegus Laevigata*.

In het natuurbeleid staat het behoud van biodiversiteit centraal. Dit omvat een zorgplicht ten aanzien van natuurlijke, inheemse soorten, en het nastreven van een hoge genetische diversiteit. De aanplant van gecultiveerde, uitheemse en genetisch weinig diverse soorten wordt in principe niet toegepast. Beheerovereenkomsten met de VLM worden gesloten voor het onderhoud van bestaande houtige kleine landschapselementen en niet voor de aanplant. De aanplant wordt gesubsidieerd via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF).

Er wordt bij het afsluiten van een beheerovereenkomst door de VLM nagegaan of de samenstelling van de houtkant overeenkomt met de toegelaten soorten. De soortensamenstelling op zich wordt niet geregistreerd. Hierdoor kan er geen inschatting worden gemaakt van het aandeel meidoorn in de beheerovereenkomsten.

In het kader van de VLIF, vanuit de landbouw dus, zijn er momenteel drie variëteiten meidoorn subsidiabel: de *Crataegus Monogyna*, de *Crataegus Rosiformis* en de *Crataegus Laevigata*. De Noord-Amerikaanse en de in Nederland ontwikkelde variëteit waaraan u refereert, zijn op dit ogenblik niet subsidiabel. Ik heb mijn diensten de opdracht gegeven om de opportuniteit te onderzoeken voor het opnemen van deze beide variëteiten in de lijst van subsidiabele meidoornhagen. Gezien dit echter geen streekeigen variëteiten zijn, is het belangrijk om de mogelijke gevolgen eerst goed in kaart te brengen. Ik sta daarvoor open en heb aan onze diensten gevraagd dat te onderzoeken.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voor de opportuniteit van het onderzoek om na te gaan of het subsidiabel wordt via de VLIF.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wouter Vanbesien aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, en aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de monitoring met betrekking tot de vergroening van de Vlaamse economie – 742 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Minister, ik heb deze vraag om uitleg gesteld aan u en aan minister Muylers omdat als het gaat over de vergroening van de economie er een milieulijk is, maar het ook gaat over hoe we onze economie organiseren.

Het is verre van populistisch want volledig gebaseerd op de monitor die Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) op maandag 5 december heeft voorgesteld, onder de noemer: Hoe groen is de Vlaamse economie? Daaruit bleek dat er dringend een tand moest worden bijgestoken. Op het vlak van energie- en materiaalproductiviteit scoort Vlaanderen slecht in vergelijking met andere landen. In tegenstelling tot wat we soms horen, doet Vlaanderen het helemaal niet zo goed op het vlak van energie-efficiëntie en circulaire economie. De indicatoren 1.4 en 1.12 staan hier opgesomd.

Verder bleek ook dat de bedrijven te weinig investeren in milieu en dat op het vlak van milieufiscaliteit en groene patenten – wat opvallend is – we eveneens slecht scoren in vergelijking met andere landen. Die groene patenten zijn opvallend omdat we op patenten in het algemeen niet slecht scoren, maar op de groene wel.

Het algemeen besluit is dat de milieukwaliteit in Vlaanderen verbetert, maar dat de vergroening van de Vlaamse economie toch erg traag gaat en dat we in vergelijking met een aantal geselecteerde landen vrij slecht scoren. Daar zijn redenen voor: Vlaanderen is dichtbevolkt en heeft nu eenmaal een open en erg energie- en materiaalintensieve economie. Maar dat mag ons niet fatalistisch doen worden, wel integendeel: het maakt het ingrijpen juist extra urgent.

De opstellers van het rapport stellen dat Vlaanderen een versnelling hoger zal moeten schakelen. Dat is goed nieuws, niet alleen voor het milieu, maar ook voor de tewerkstelling. Het zal zeker baten opleveren. De tewerkstelling en de omzet in de milieu- en energiesector zouden extra moeten worden nagerekend. Een aantal indicatoren zou ook moeten worden verdiept om ze beter bruikbaar te maken. Men gaf wel de beperkingen van het onderzoek aan en het feit dat sommige zaken moeilijk vergelijkbaar en moeilijk te meten zijn. Het voorstel werd gedaan om die indicatoren te verbeteren zodat de monitor een wetenschappelijke basis kan bieden, ook in de toekomst, voor de juiste beleidskeuzes.

Minister, op dat moment was er geen minister aanwezig, maar ik neem aan dat u het materiaal hebt doorgenomen. Ik wil in het parlement peilen naar hoe de resultaten van deze monitor zullen worden vertaald naar concreet beleid op korte termijn.

Minister, welke acties zullen minister Muylers en uzelf ondernemen om de Vlaamse achterstand op het vlak van energie- en materialenefficiëntie weg te werken? Welke acties zult u ondernemen om ervoor te zorgen dat bedrijven meer milieu-investeringen doen? Wat zal de bevoegde minister bijvoorbeeld doen om de ecologiesteun – de ecologiepremie Plus en de strategische ecologiesteun – performanter te maken zodat bedrijven daadwerkelijk meer gaan investeren in milieu?

Uit het rapport STI in Flanders 2016 (science, technology and innovation) blijkt dat Vlaanderen over het algemeen goed zit wat betreft het aanvragen en het verkrijgen van patenten. Maar volgens de vergroeningsmonitor scoren we sinds 2010 niet goed inzake groene patenten. Wat zal de bevoegde minister doen om deze trend te keren? Hoe staat het met de plannen binnen de Vlaamse Regering om extra werk te maken van milieufiscaliteit? Arcadis maakte al in 2014 een lijvig rapport op over de vergroening van de fiscaliteit in opdracht van LNE. Komt er nog een beleidsmatig gevolg op? Wordt deze monitoring voortgezet en waar nodig eventueel uitgebreid, zoals de opstellers van het rapport voorstellen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vanbesien, ik heb een vrij lang antwoord van minister Muylers en mezelf op al uw vragen. U stelt dat Vlaanderen het niet goed

doet inzake materialenefficiëntie op het vlak van circulaire economie. Er is echter een nuance. De indicator waarnaar u verwijst, is deze die wordt beschreven in de fiche 1.12 van de monitor. Die meet de materialenproductiviteit van de Vlaamse economie, de gebruikte hoeveelheid materiaal in verhouding tot de economische activiteit. Het vermogen om dezelfde output te produceren om aan dezelfde consumptiebehoeften te voldoen met minder materiaal, duidt op een verbetering van het milieu en de economische prestaties. We scoren laag inzake materialenproductiviteit en we zitten onder het gemiddelde van de referentielanden. Concreet gaat het over een hoog gebruik van materiaal in verhouding tot onze economische activiteit.

Wat zijn de oorzaken? Een ervan is dat Vlaanderen een open economie is, met veel import en export. Die import en export bestaan vooral uit producten en minder uit diensten. We hebben ook een groot aandeel industriële activiteiten die zorgen voor een hoge consumptiebehoefte aan materialen. Die handel en industriële activiteiten, die zorgen voor hoge consumptiebehoeften, geven een solide basis aan onze economie, maar onze grondstoffenafhankelijkheid is daardoor direct zeer groot. Dat maakt ons kwetsbaar. De kost van grondstoffen is een niet te verwaarlozen factor in de kostenstructuur van onze ondernemingen. Voor kmo's kan dat oplopen tot 40 procent. De mondiale stijging van welvaart en consumptie, de grondstoffenschaarste en de geopolitieke factoren zorgen voor sterk fluctuerende prijzen.

Tegelijk moeten we vaststellen dat Europa weinig grondstoffen zelf kan ontginnen en dus sterk afhankelijk is van leveranciers. Dit zorgt ervoor dat we bewust moeten omgaan met onze grondstoffen. Vlaanderen werkt met een breed publiek-priivaat partnerschap. Er wordt intensief gewerkt aan een duurzaam materialenprogramma. In het Vlaams materialenprogramma combineren we ambitieuze visievorming op lange termijn, beleidsrelevant onderzoek en actie op het terrein. Dit gebeurt binnen Plan C, het Steunpunt Duurzaam Materialenbeheer en het Vlaams Materialenprogramma Agenda 2020, drie pijlers die elkaar versterken.

Onze werking rond duurzaam materialenbeheer zorgde ervoor dat Vlaanderen een internationale prijs won voor circulaire economie, namelijk 'the Circular Awards' voor overheden, regio's en steden. Dat is de eerste die ooit is uitgereikt, die naar Vlaanderen is gegaan op het World Economic Forum.

De cijfers uit de monitor groene economie tonen echter ook aan dat we niet op onze lauweren mogen rusten. En dat doen we ook niet. In haar Visie 2050 heeft de Vlaamse Regering opnieuw bevestigd dat de transitie naar een circulaire economie moet worden voortgezet.

Er is al een transitie-manager aangeduid en er werd een multidisciplinair projectteam samengesteld. Om tot een sterk team te komen, werd Plan C ingekanteld in de OVAM en samengevoegd bij het team van de Agenda 2020 van het Vlaams Materialenprogramma. Er wordt jaarlijks 510.000 euro gepland voor een nieuw onderzoeksteunpunt rond de circulaire economie. Zoals ook vermeld in het rapport, moeten enkele indicatoren verder worden verdiept om de resultaten beter te kunnen interpreteren. Wat het materialengebruik betreft, zullen verdere stappen worden ondernomen door het nieuwe onderzoeksteunpunt rond de circulaire economie.

Als we spreken over de circulaire economie, willen we de waarde van de materialen zo lang mogelijk hoog houden door op de diverse fasen in te spelen. Ik denk aan een slimmer design, de langere levensloop, een betere herstelbaarheid en hergebruik. We denken aan nieuwe businessmodellen die we hierbij willen promoten met een verschuiving van bezit naar gebruik: de deeleconomie, product-dienstcombinaties. Belangrijk bij dit alles is dat we de ondernemers/producenten sensibiliseren om over te stappen naar een meer circulair gebruik van materialen, maar dit vraagt tegelijk ook een andere mentaliteit bij aankopers en consumenten.

In dit voorjaar zal een startnota met een plan van aanpak en een eerste inzicht op concrete acties voor de volgende jaren aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring worden voorgelegd. We zullen werken met een rollend werkprogramma (2-4-6 jaar), waardoor we een duidelijke werkrichting kunnen afspreken, maar we zullen wel de nodige flexibiliteit inbouwen op basis van nieuwe inzichten.

Ook rond bio-economie stemmen we over alle betrokken Vlaamse departementen af in een interdepartementale werkgroep bio-economie. De moeilijke evenwichts-oefeningen met aandacht voor de Vlaamse belangen rond milieu, economie, ruimte, energie en landbouw hebben telkens tot doel meer biologische afvalstoffen en grondstoffen te gebruiken en dus rationeel bij te dragen aan de circulaire economie. Het blijft dus een aandachtspunt, ook binnen het innovatiebeleid.

In het kader van de ecologiepremie zal in de eerste plaats de methodiek van de kosteneffectiviteit worden gebruikt door VITO bij het beoordelen van technologieën.

Het doel van de nieuwe evaluatiemethode is om op een aangepaste en praktisch bruikbare manier de milieu- en energiewinst van ecologische investeringen te berekenen. Hierbij worden alle milieu- en energieaspecten in rekening gebracht en vertaald tot één milieuscore: de kosteneffectiviteit van de investering. De beoordeling van de technologieën is wetenschappelijk onderbouwd, onafhankelijk van de beleidsdoelstellingen en constant in de tijd. Ook thema's uit de circulaire economie komen in aanmerking voor steun, wat met de huidige beoordelingsmethode niet mogelijk was. Binnenkort wordt een nieuwe limitatieve technologieënlijst gepubliceerd waarbij de methodiek voor het eerst wordt toegepast.

Naast de ecologiepremie willen we ook inzetten op groene-economieconvenanten (GEC's). Deze zijn bedoeld om onder andere bedrijven te ondersteunen bij hun milieu-initiatieven. Een GEC is een vrijwillige overeenkomst tussen privépartners en de Vlaamse overheid om samen een groen project na te streven. Daarbij worden milieudoelen voor ogen gehouden die hand in hand gaan met een verhoogde competitiviteit en een goede bedrijfsvoering, een symbiose van ecologie en economie.

Aan partijen die obstakels ervaren, wordt de mogelijkheid geboden om een overeenkomst aan te gaan met de overheid, waarin afspraken worden gemaakt om deze obstakels aan te pakken.

Dit initiatief heeft een sterk transversaal karakter en wordt dan ook in samenwerking uitgevoerd. Per convenant wordt samenwerking gezocht met de betrokken andere ministers.

Een transitie naar een meer groene economie, gesteund door innovatie, financiering en GEC, gaat hand in hand met de inzet van meer duurzame businessmodellen. Hiervoor is vaak nog een mentaliteitswijziging van het management binnen de bedrijven nodig. Ook daarvoor moeten we als overheid mee een draagvlak creëren.

Op basis van de studie waarnaar u verwijst, kan worden gesteld dat het relatieve aandeel van het aantal groene octrooien binnen de Belgische en Vlaamse octrooien een toename kent, waarna zich een daling aftekent. Dit kan binnen de bredere context van een daling van het totale aantal octrooiaanvragen worden geplaatst. Dit kan ook verklaard worden door een aantal octrooiaanvragen die nog niet gepubliceerd zijn. Officieel is er sprake van een periode van achttien maanden tussen aanvraag en publicatie, maar in de praktijk blijkt vaak dat het twee tot drie jaar kan duren.

Wanneer het aantal groene patenten wordt opgedeeld, kan worden geconcludeerd dat groene patenten in General Environmental Management en Climate Change Mitigation Technologies de belangrijkste zijn. De daling vanaf 2010 doet zich vooral voor in deze laatste categorie. Waarom deze daling zich vooral daar afspeelt, maar niet binnen de andere, kan op basis van de beperkte data – zo

zegt minister Muylers mij – niet worden verklaard. Wel kan worden gesteld dat dit niet toe te schrijven valt aan het verdwijnen van een of enkele grote spelers, aangezien de octrooiaanvragen binnen de dalende categorieën verspreid zitten bij diverse bedrijven. Ook kan worden gesteld dat in brede termen de internationale benchmark aantoont dat de daling van het aandeel groene patenten in alle benchmarklanden een gelijkaardige terugval kent.

Wij erkennen het belang van een Vlaamse economie waarin eco-innovatie een belangrijke rol speelt. Het economische belang van eco-innovatie werd recent nog aangetoond in een studie van de universiteit van Eindhoven voor het Nederlandse planbureau. Ze onderzochten de vraag of eco-innovaties ook bedrijfsprestaties bevorderen, of ze dus economisch lucratief zijn. Uit hun analyse blijkt dat bedrijven met een of meer ecopatenten harder groeien dan vergelijkbare bedrijven met alleen andere patenten.

Het creëren van een klimaat waarin bedrijven aan eco-innovatie doen, vraagt een combinatie van maatregelen. Er moet worden ingezet op alle fases van de innovatieketen. Deze keten gaat van fundamenteel en toegepast onderzoek, over de ontwikkeling van nieuwe oplossingen, diensten en producten, naar de commercialisatie en introductie op de markt van de innovatie, waarna de fase van brede implementatie en toepassing volgt. Deze laatste fase bepaalt in hoeverre de motor van de innovatieketen aangedreven wordt of niet. We moeten dus zeker O&O ondersteunen en kunnen zeker helpen door de cleantechcluster te ondersteunen.

Maar het is cruciaal om ook in te zetten op een stevige thuismarkt voor de Vlaamse bedrijven om aan eco-innovatie te doen. Een goede thuismarkt wordt gecreëerd door een ambitieus milieubeleid dat innovatie toelaat. Dit wil zeggen dat het milieubeleid stabiel moet zijn doorheen de tijd zodat bedrijven weten waar ze het best in investeren. Het milieubeleid moet daarbij prestaties vragen van bedrijven, maar niet te veel opleggen hoe deze moeten worden gehaald. Zo kunnen bedrijven zelf de beste oplossing voor hun situatie zoeken en vinden innovatieve oplossingen gemakkelijker ingang. Het milieubeleid moet ook, voor zover mogelijk, voorspelbaar zijn. Zo weten kennisinstellingen waar ze naar oplossingen moeten zoeken voor de toekomst. Al deze principes worden in het Vlaamse milieubeleid meegedragen en toegepast.

Op dit ogenblik wordt in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie een studie uitgevoerd over een groene kilometerheffing voor personenwagens gekoppeld met de taxshift. Hierbij wordt expliciet de koppeling gemaakt met lastenverlaging. Dit wordt gedaan in nauwe samenwerking met andere departementen. Dit onderzoek is een concrete uitwerking van de vermelde studie van Arcadis. De resultaten worden eind 2017 verwacht.

Er liggen pistes op tafel waarin we een praktijkgerichte CO₂-taks onderzoeken bij wijze van verdere uitwerking van de Arcadisstudie. Deze moeten wel nog concreet vorm krijgen.

De monitor wordt om de twee jaar in kaart gebracht. In de tussenliggende jaren wordt er gewerkt aan het verder op punt zetten van nieuwe indicatoren om het nog te kunnen verfijnen. Zo werd voor deze monitor werk gemaakt van indicatoren rond materiaalgebruik, daarbij werd de evolutie van de strengheid van het Vlaamse milieubeleid in kaart gebracht, en werd dieper gegraven in de gegevens rond groene patenten. Er zijn verschillende mogelijkheden om de monitor de komende jaren nog verder uit te werken. Zo zal worden onderzocht of het haalbaar is om een index voor de totale waarde van het natuurlijk kapitaal in Vlaanderen op te zetten. Een andere interessante nieuwe indicator is de voor het milieu gecorrigeerde multifactorproductiviteit. Deze werd zeer recent door de OESO ontwikkeld. Tot slot kan worden gekeken naar verbanden tussen de verschillende indicatoren en andere economische factoren.

Ik veronderstel dat u de studie gezien hebt, mijnheer Vanbesien. Ik denk dat er nog veel mogelijkheden zijn tot verbetering, ook in vergelijking met andere lidstaten is het nogal selectief. Er worden er weinig vergeleken. Het is goed dat het er is en op basis daarvan kunnen we het beleid nog bijsturen.

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Hartelijk dank voor uw uitgebreid antwoord, minister, en ook voor het gecoördineerde antwoord. Dat maakt het mij gemakkelijk om dat in één keer te bespreken.

Ik ontwaar twee lijnen in uw antwoord. Met de tweede lijn ben ik gelukkiger dan met de eerste. De eerste lijn was een beetje een nuancering: 'Ja, zo erg is het nu ook weer niet. Inzake die lage materialenproductiviteit moet je er nu eenmaal rekening mee houden dat we exportgericht zijn met betrekking tot die groene patenten. We zien dat ook in het buitenland.' Elke indicator heeft zijn beperkingen, maar ik denk toch dat hier een duidelijk beeld naar voren komt: we moeten een tandje bij steken.

Ik ben gelukkiger met de tweede lijn in uw antwoord. Die ging over de vele initiatieven die op stapel staan, verwijzingen naar de visienota 2050, er komt een transitie-manager inzake de circulaire economie, er gaat een werkgroep bio-economie van start, de ecologiepremie wordt hervormd, er komen groene-economie-convenanten. Deze dingen werden al een hele tijd aangekondigd. Ze krijgen nu vorm. We zijn dit aan het structureren, we hebben daar iemand voor aangeworven, er is een werkgroep. Ik hoop dat dit in de praktijk concreet wordt. Ik hoop dat dit zich omzet in de realiteit.

Ik zit daar een beetje op mijn honger omdat ik vooral bij minister Muyters – ik zit vaker in zijn commissie – al vaak die aankondigingen heb gehoord. Tot nu toe bleef dat allemaal in het vage.

U zegt dat de groene fiscaliteit of de milieufiscaliteit in de studiefase zit. Daarna komt dat wel naar hier. Ik wil u oproepen om daar zo snel mogelijk werk van te maken.

Ik kan niet wachten tot het actieplan van de transitie-manager rond circulaire economie eindelijk op onze banken ligt, en we het beleid concreet kunnen bespreken in plaats van enkel te wachten en ons op te warmen aan het feit dat er iets op komst is. Desalniettemin, die tweede lijn stemt me hoopvol. Ik zou u willen stimuleren om er snel werk van te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over ruimte voor alternatieve energieproductie – 746 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Onlangs maakte uw collega, de minister van Energie, zich sterk dat er tegen 2020 in Vlaanderen 280 windturbines bij komen. Volgens hem moeten die ook in natuurgebied geplaatst kunnen worden, uiteraard niet overall – dat zou er nog aan ontbreken.

Als ik het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) bekijk, lees ik daar: "Energieproductie gebeurt prioritair in de nabijheid van de eindgebruiker, daarna in ruimten met grote infrastructuren (bijvoorbeeld langsheen lijninfrastructuren) en pas in

laatste instantie in de open ruimte.” Ergens – een beetje verscholen tussen de rest – staat ook: “Projecten voor hernieuwbare energie kunnen binnen elke bestemmingscategorie een plaats krijgen”. Onder het ruimtelijk ontwikkelingsprincipe ‘Multifunctioneel ruimtegebruik en verweving’ wordt wat de open ruimte betreft, terecht, gefocust op de hoofdfuncties landbouw, natuur, bos en water, maar we vinden niets terug over ruimte voor alternatieve energie.

Minister, bent u van mening dat er in – bepaalde – natuurgebieden ruimte moet zijn voor windturbines? Zo ja, op welke randvoorwaarden? De Vlaamse Regering werkt al enkele maanden aan een Fast Lanetraject, waarbij men inzet op geïntegreerde procedures voor windturbines bij lijninfrastructuren, in havengebieden en op grote bedrijventerreinen. Dat is trouwens de aloude voorkeur voor de inplanting van windturbines. Blijft deze visie overeind? Welke nieuwe mogelijkheden biedt het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen volgens u concreet voor de inplanting van windturbines?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Indien het aspect natuur de enige factor is die de inplanting van windturbines verhindert, moet het in bepaalde gevallen mogelijk zijn om in natuurgebieden of aan de rand van natuurgebieden windturbines te plaatsen. De exacte randvoorwaarden en de locaties waar dit wel of niet zou kunnen, liggen op dit moment nog niet vast en worden samen bepaald met het Agentschap voor Natuur en Bos. Het spreekt vanzelf dat het om een vorm van medegebruik gaat, die de hoofdbestemming niet in het gedrang mag brengen.

Lijninfrastructuur, bedrijventerreinen en havengebieden blijven positieve aanknopingspunten voor de verschillende ambitieniveaus beschreven in de conceptnota Fast Lane. Ook in de conceptnota Windkracht, die op 16 december is goedgekeurd, blijven deze locaties nog steeds de voorkeur genieten. In het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is er ook een hoofdstuk ‘Ruimte voor energie’ opgenomen. Deze zullen in het beleidsplan worden uitgewerkt in operationele doelstellingen op middellange termijn en actielijsten. Meer concreet wordt onderzocht of operationele doelstellingen bepaald kunnen worden rond volgende items: versterken van de zeehavens in hun positie als energiehub, waarbij hernieuwbare energie en warmtenetten worden gefaciliteerd; het benutten van het potentieel van de Vlaamse havens bij de ontwikkeling en het onderhoud van offshorewindenergie; een instrumentenmix op maat voor investeringen in energie; uitwerking van een instrumenteel integrerend kader, participatie en grondbeleid, over hernieuwbare energie; ruimtelijkpotentieelanalyses voor het winnen van energie uit wind, zon, diepe geothermie en biomassa.

Daarnaast zal ‘ruimte voor energie’ in het kader van het BRV ook gemonitord worden door een aantal beleidsindicatoren, zoals aantal, vergunningen, realisaties en operationele turbines. Deze beleidsindicatoren zullen voldoende gebieds-differentiatie moeten kunnen aantonen om ook bijsturing in operationele geïntegreerde gebiedsprocessen mogelijk te maken.

Het kan in natuurgebied maar er zijn bijkomende omgevingsfactoren die mee in rekening moeten worden gebracht.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord

Wilfried Vandaele (N-VA): Het wordt inderdaad iets om goed op te letten in de toekomst. We zouden wel eens kunnen botsen op de grenzen van het multifunctionele ruimtegebruik. We zijn allemaal voor windturbines maar we moeten natuurgebieden is de mate van het mogelijke ontzien.

Niemand zou er bezwaar tegen hebben, veronderstel ik, dat er windturbines komen in de berm van klaverbladen of langs de autosnelwegen. Er zijn zeker nog

mogelijkheden die aangeboord kunnen worden. Wat mij betreft, is natuurgebied wel het laatste.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick De Ridder aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de wettigheid van het principe van proactieve natuurontwikkeling in het kader van de plannen voor de havenuitbreiding op Linkeroever – 745 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Voorzitter, op mijn beurt maak ik iedereen mijn beste wensen over. Als bezoeker in deze commissie wil ik dat zeker niet nalaten.

Minister, ik heb een vraag die regelmatig terugkomt. Hier ben ik dus weer met een vraag om uitleg over de Saeftinghezone en de proactieve natuurontwikkeling. Ik wil eerst even het algemeen kader in herinnering brengen.

De haven van Antwerpen is bijzonder belangrijk voor de Vlaamse werkgelegenheid en economie. In 2016 hebben we een overslagrecord van ruim 214 miljoen ton aan behandelde goederen kunnen vestigen. Ik wil ook het aantal jobs opnieuw in herinnering brengen. De haven verstrekt rechtstreeks en onrechtstreeks werk aan 150.000 gezinnen. Iedereen kan het erover eens zijn dat dit een enorm belangrijke motor van onze Vlaamse economie is. We zien dan ook dat met betrekking tot de zuivere containertrafiek het ene succes na het andere wordt geboekt. In 2016 werden 19 procent meer containers verscheept dan in 2010. Dat is een bijzondere groei, zeker in vergelijking met de ons omringende havens. Om die groei in de toekomst te kunnen blijven garanderen, moeten we op zoek gaan naar bijkomende containercapaciteit. Die capaciteit moet er liefst tegen 2021 en ten laatste in 2022 zijn om de groei te blijven vrijwaren.

De plannen voor een nieuw containerdok bevinden zich echter in lastig vaarwater. De Raad van State heeft inmiddels een gedeelte van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de havenuitbreiding op Linkeroever vernietigd. Eerder, in juli 2016, heeft de Vlaamse Regering proactief al beslist de procedure volledig te hernemen op basis van het decreet betreffende de complexe projecten. Dit houdt in dat in het vergunningstraject alle alternatieven op een eenvoudige wijze moeten worden onderzocht en dat uiteraard ook inspraak moet worden georganiseerd.

Dit betekent echter niet dat hiermee een einde wordt gemaakt aan de krachtmeting over de proactieve natuurontwikkeling met de Raad van State en met de Europese instanties. In een arrest van 21 juli 2016 heeft het Europees Hof van Justitie al geoordeeld dat de nieuwe techniek van de Vlaamse Regering, die erin bestaat eerst natuurkerngebieden, zo zogenaamde robuuste natuur, tot ontwikkeling te brengen alvorens de gebieden voor de havenontwikkeling te ontwikkelen, de Europese Habitatrichtlijn schendt. In navolging van dat arrest heeft de Raad van State inmiddels beslist dat de nieuwe werkwijze van de Vlaamse Regering onwettig was en dat bijgevolg tot een vernietiging moest worden overgegaan.

Minister, het blijft voor mij en voor vele anderen onduidelijk op welke wijze het mechanisme van de proactieve natuurontwikkeling aanvaardbaar zal worden gemaakt of dat opnieuw werk moet worden gemaakt van een aanmelding in het licht van compensaties. Ondanks uw eerdere uitspraken, is er inmiddels nog geen aanpassing van het Natuurdecreet gekomen of is met betrekking tot dit punt enige

voortgang geboekt. De zuivere herneming van de procedure langs het traject van het decreet betreffende de complexe projecten lost dit probleem niet echt op.

In januari 2016 heb ik hierover ook een vraag om uitleg gesteld. U hebt zich toen sterk gemaakt dat u de procedure gewoon zou voortzetten. U hebt toen verklaard niet te weten of er andere mogelijkheden waren. In maart 2016 hebt u gesteld dat u de beslissing van de Europese Commissie eigenlijk onbegrijpelijk vond, maar dat u gewoon wilde voortgaan. In juli 2016 hebt u dan plots besloten de procedure te hernemen op basis van het decreet betreffende de complexe projecten. In oktober 2016 hebt u verklaard dat in de procedure rekening zou worden gehouden met de natuurproblematiek. Wat mij betreft, blijft de basisvraag echter overeind. Op welke manier kunnen we de discussie over het al dan niet wettig karakter van de proactieve natuurontwikkeling beslechten?

Minister, hebben uw kabinet of de administratie ondertussen voorstellen uitgewerkt om het Natuurdecreet aan te passen, teneinde de proactieve natuurontwikkeling een decretale basis te geven? Zijn er nog concrete aanpassingen gepland? Is nog verder overlegd met de Europese instanties over het denkspoor van de proactief gecreëerde natuur? Zult u het denkspoor van de proactieve natuurontwikkeling blijven volgen of zal de Vlaamse overheid het geweer van schouder veranderen en voor een correcte aanmelding van compenserende maatregelen kiezen? Wat zijn de concrete stappen die u zult zetten? Op welke wijze zal in die nieuwe aanpak, gebaseerd op het decreet betreffende de complexe projecten, rekening worden gehouden met deze problematiek?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, zoals ik al een paar keer heb uiteengezet, hebben we twee sporen bewandeld. Ten eerste wilden we er, in afwachting van een uitspraak, voor zorgen dat het Natuurdecreet met betrekking tot de proactieve natuur zou worden aangepast. Ten tweede wilden we er, anticiperend op een slechte uitspraak, het complex project al kunnen starten.

Ondertussen is er een uitspraak geweest. Het Europees Hof van Justitie aanvaardt de techniek van de proactieve natuurontwikkeling niet. Dit is in strijd met artikel 6, punt 3 en punt 4, van de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat het gedaan is met de proactieve natuur. Alles was klaar en uitgewerkt, maar op basis van die uitspraak heeft het geen zin het Natuurdecreet alsnog aan te passen. Het kan niet. Volgens het Europees Hof van Justitie bestaat proactieve natuurontwikkeling niet.

Voorafgaand aan de uitspraak hebben we intens overlegd met de Europese instanties. We hebben gecommuniceerd over de werkwijze van de proactieve natuurontwikkeling. Ze kennen dat goed, want ze hebben dat vaak als een good practice geloofd.

Aangezien een uitspraak van het Europees Hof van Justitie bindend is, is geen verder overleg gepland. Dit arrest over de aanpak door middel van natuurcompensaties is bindend voor iedereen, ook voor de Europese Commissie. De andere aspecten hebben op die manier geen zin meer.

De Vlaamse Regering heeft, samen met alle bevoegde ministers, beslist de verdere procedure uit te werken. Het wordt de afwijkingsprocedure op basis van artikel 6, punt 4, van de Habitatrichtlijn. Dit omvat een effectenbeoordeling, een alternatievenonderzoek, een belangenafweging en de ontwikkeling van natuurcompensaties. Om dit planmatig en efficiënt te laten verlopen, stellen we een overzicht op van de economische projecten en de eventuele natuurcompensaties die hieruit kunnen voortvloeien. We tekenen uit hoe de verschillende compensaties optimaal in de ruimte en de tijd kunnen worden gecombineerd. De betrachting is te komen tot een globaal compensatieplan dat past binnen de contouren van de proactieve natuurontwikkeling in het afbakenings-GRUP.

De uitbouw van de Antwerpse haven zal niet enkel door middel van complexe projecten verlopen. We herbekijken de hoofdlijnen van het globaal strategisch plan voor de uitbouw van de haven en de principes van dit plan. Dit moet resulteren in een beleidsdocument, een strategische visie die weliswaar geen rechtstreeks juridische doorwerking of rechtszekerheid biedt, maar wel kan worden vertaald in een of meerdere GRUP's, in complexe projecten of in andere instrumenten. De strategische visie zal voldoende concreet zijn voor een passende beoordeling en zal het kader van het natuurcompensatieplan vormen.

Het complex project 'Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in havengebied Antwerpen' heb ik al concreet toegelicht. Op 15 juli 2016 heeft de Vlaamse Regering de startbeslissing genomen. Met dit project beogen we de bijkomende containerbehandelingscapaciteit voor de verwachte groei te realiseren. We houden rekening met de ontwikkeling van industriële en logistieke gronden en met de multimodale ontsluiting.

De startbeslissing geeft de onderzoeksfase groen licht. Het is de bedoeling de beste oplossing uit de mogelijke alternatieven te filteren. Daarvoor worden de verschillende oplossingen op een geïntegreerde wijze onderzocht.

Wie de startbeslissing leest, zal merken dat de natuuraspecten medeverantwoordelijk zijn voor de complexiteit van het project en in de scope worden bepaald. Een groot gedeelte van het zeehavengebied op Linkerscheldeoever ligt in de speciale beschermingszones. De procedure voor complexe projecten is bij uitstek een geïntegreerd planproces. Dit betekent dat de integratie van de natuurproblematiek hier deel van uitmaakt. Dat is absoluut inbegrepen.

Mevrouw De Ridder, dat is de stand van zaken. De Vlaamse Regering heeft beslist het op die manier verder aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Corrigeer me als ik het niet goed heb begrepen, maar volgens mij betekent dit dat het traject van de proactieve natuurontwikkeling dood en begraven is. U hebt het niet met die woorden gezegd, maar al die natuurontwikkeling is voor niets geweest. Dit zal niet als compensatie kunnen worden aangemeld.

Mijnheer Vanbesien, u begint al op uw stoel te schuiven. Natuurontwikkeling is natuurlijk nooit voor niets. *(Opmerkingen van Wouter Vanbesien)*

Die natuurontwikkeling zal niet bij de havenontwikkeling of -uitbreiding worden betrokken. Indien ik het goed heb begrepen, zal de Vlaamse Regering opnieuw naar gronden kijken om daar dan bijkomende robuuste natuur te ontwikkelen en om tot een globaal compensatieplan voor de ontwikkeling in het havengebied te komen. Is dat een correcte weergave?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Op basis van de uitspraak van het Europees Hof van Justitie heeft het geen zin het Natuurdecreet met betrekking tot de proactieve natuur aan te passen. Het Europees Hof van Justitie heeft verklaard dat dit niet kan. We kunnen dit niet doen. We zijn er, in samenspraak met de Europese Commissie, steeds van uitgegaan dat dit wel mogelijk zou zijn.

De vraag is of de natuur die we daar proactief hebben gerealiseerd, nu allemaal verloren is. Dit wordt een gedeelte van de natuur en we kunnen hiermee schuiven. In principe stelt het Europees Hof van Justitie dat we dit niet als proactieve natuurontwikkeling kunnen beschouwen en dat we hier niet op kunnen rekenen

om de rest te ontwikkelen. Dit wordt een onderdeel van de plannen, maar het heeft geen zin in het Natuurdecreet een bepaling over de proactieve natuurontwikkeling op te nemen. Dit kan niet volgens het Europees Hof van Justitie.

Om die reden hebben we voor een complex project gekozen. De natuur die tot nu toe is ontwikkeld, zullen we hierbij uiteraard in rekening brengen. Het komt erop neer dat we dit anders dan als proactieve natuur zullen moeten motiveren.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder, hebt u nog een slotopmerking?

Annick De Ridder (N-VA): Het is me nog altijd niet duidelijk.

De voorzitter: Mevrouw De Ridder, ik vraag u toch om een slotbemerking.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, u hebt verklaard dat dit niet als compensatie kan gelden. Dit wordt niet als proactieve natuurontwikkeling beschouwd. Mijn vraag is of dit dan met een andere motivering wel mogelijk wordt. Volgens de Europese instanties hadden we jaren geleden tot een aanmelding moeten overgaan. Kan dit in een aanmelding post factum nog als een compensatie meetellen?

Volgens u is dit niet allemaal verloren en kunnen we hiermee nog schuiven. We zullen dit in rekening brengen. Kan het nog meetellen of staat de teller opnieuw op nul en moeten we opnieuw beginnen?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder, volgens mij moeten we op één zaak letten. U hebt een algemene vraag over de proactieve natuurontwikkeling gesteld en u hebt een algemeen antwoord gekregen. Ik ga er echter van uit dat de motivering, de aanmelding en dergelijke in specifieke dossiers op verschillende manieren kunnen verlopen.

Annick De Ridder (N-VA): Ik zal mijn vraag herformuleren. Hoe gaat men hier, waar dan ook in Vlaanderen, mee om? Indien we voor een project uitgaan van een proactieve natuurontwikkeling en de Europese Commissie dit niet aanvaardt, kan dit dan nadien in rekening worden gebracht? Kan dit nog worden aangemeld en kunnen die hectares nog worden meegeteld? Dat is mijn vraag.

Minister Joke Schauvliege: Het is geen proactieve natuurontwikkeling, maar een versterking van de natuur. Indien we in de natuur ingrijpen, moeten we dat compenseren. Hoe groter en sterker de natuur is ontwikkeld, hoe kleiner die compensaties zijn. Eigenlijk kunnen we stellen dat de gerealiseerde proactieve natuurontwikkeling deel zal uitmaken van de berekening van de nieuwe compensaties. Ten gevolge van die proactieve natuurontwikkeling zal die nieuwe compensatie kleiner zijn. Op zich is de proactieve natuurontwikkeling geen compensatie voor wat we willen doen. Bij de berekening van de compensaties kunnen we de proactieve natuur echter in rekening brengen om aan te tonen dat de natuur robuuster is geworden en dat we bijgevolg minder moeten compenseren. Dat is waar het eigenlijk op neerkomt.

Annick De Ridder (N-VA): Minister, ik ga ervan uit dat we dan maar verder noest dit pad zullen blijven volgen. Ik ga ervan uit dat we hierover regelmatig van gedachten zullen kunnen wisselen. Ik hoop natuurlijk dat de timing kan worden aangehouden en dat we zo spoedig mogelijk tot een definitief traject kunnen komen. Dit is uiteraard afhankelijk van de resultaten van het hele bevragsingsproces dat in het licht van het complexe project zal worden gestart. We zullen uiteraard niet enkel de timing nauwgezet in de gaten houden, maar ook kijken naar de resultaten. We hopen, samen met u, dat we erin zullen slagen dit nieuwe denkspoor ten aanzien van de Europese instanties en van de Raad van State hard te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.